RAMAZANA MERHABA

Selim AYDIN

Dinimizce bazı zamanlar kutsal olarak kabul edilmiştir. Üç aylar bu özel zamanlardan biridir. İçinde dört tane kandil gecesi bulunan Recep, Şaban, Ramazan ayında yapılan ibadetlerin Allah katında daha ayrı bir değeri vardır. İşte bu üç aylardan Recep ve Şaban'ı bitirdik, "on bir ayın sultanı" olarak nitelenen Ramazan ayına kavuştuk.

Nasıl kış ayından bahar ayına geçerken yeryüzü canlanır, içimiz ışırsa Ramazan ayı da şehirlerimize, evlerimize böyle sıcak bir iklim getiriyor. Ramazanın her günü özel bir gün ve sizin her biriniz oruçlu bir insan olarak özelsiniz.

Ramazan, Allah'ın bizlere büyük bir ikramı. Ramazan, oruç ayı. Oruç ise, İslam'ın beş şartından biri, Allah rızası için yapmış olduğumuz bir ibadet. Oruç, imsak vaktinden akşam ezanına kadar bir şey yiyip içmemek anlamına geliyor. Bu sıcak yaz günlerinde su bize bir adım kadar yakınken içmeyeceğiz, sabredeceğiz, iftar vaktini bekleyeceğiz.

Normal zamanlarda susadığımız zaman su içeriz, acıktığımız zaman yemek yeriz. Bir şeyin bizim için değerini en iyi onun yokluğunda anlıyoruz. Sağlığımızın değerini hastayken, bir yudum suyun değerini de sıcak bir yaz Ramazanında dilimiz damağımıza yapışmışken anlamak mümkün. Aslında bir nefes hava ve bir yudum su dünyanın en değerli varlığı. Aldığımız her nefeste ve içtiğimiz her yudum suda Allah'a ne kadar şükretsek az. Oruç bize Allah'ın verdiği sayısız nimetleri hatırlatıyor. Afrika'da binlerce insanın aç ve temiz bir suya muhtaç olduğunu düşündüğümüzde içerisinde bulunduğumuz nimetlerin daha çok farkında olmamız gerektiği akla geliyor.

Oruç sadece yiyip içmemek anlamına gelmiyor. Oruçluyken dikkat etmemiz gereken davranışlar da var. Kimseye kötülük etmemek, ağzımıza çirkin sözler almamak, yalan söylememek, başkasının arkasından hoşlanmayacağı şeyler söylememek gibi...

Yukarda saydığımız davranış özellikleri aslında bir müslümanda her zaman bulunması gereken nitelikler.

Son yıllarda mahyalarda sıkça gördüğümüz bir söz var: "Ey oruç tut bizi" Evet, oruç bizi tutuyor, kötü davranışlarda bulunmamıza engel oluyor. Ramazan aslında bir ayda bizleri "iyi bir müslüman nasıl olabilirim" düşüncesi etrafında yoğunlaşmaya sevkediyor. Bu ayda gösterdiğimiz bütün güzel davranışları, iyi bir Müslüman olma hassasiyetini aslında yılın bütün aylarına yaymalıyız. Ramazan'da gösterdiğimiz duyarlılığı her zaman göstermeliyiz.

Ramazan Kur'an ayı. İçerisinde Kuran-ı Kerim'de "bin aydan daha hayırlı" olarak anılan ve Kur'an'ın indirildiği gece olarak bilinen Kadir gecesi var. Bu mübarek ayda Kur'an okumanın ayrı bir fazileti bulunuyor. Yazın pek çoğunuz Kuran'ı Kerim okumayı öğreniyorsunuz, okuyorsunuz. Bu ayda Kur'an üzerinde yoğunlaşmaya ne dersiniz? Her gün belli bir zamanı Kur'an öğrenmeye ve okumaya ayırmak en büyük kazançlarınızdan biri olur. Kur'an okumayı bilmeyenler öğrenebilir, öğrenenler Ramazan ayında bir hatim indirebilir.

Ramazan ayının bir diğer güzel özelliği Ramazan coşkusunu hep beraber yaşamak. Ailecek beraber iftarlar yapmak, akrabalarımızı, komşularımızı, sevdiklerimizi iftara davet etmek, gece kalkıp sahur yemeği yemek, beraber teravih namazına gitmek...

Yaz Ramazanı'nın da ayrı bir güzelliği var. Açık alanlarda topluca yapılan iftarlar, İstanbul'da Sultanahmet ve Eyüp Sultan camilerinde hiç tanımadığınız insanlarla hep birlikte Ramazan coşkusunu paylaşmak bir başka güzel...

Ramazan'ın tek üzücü yanı var, o da bitmesi. Son teravih namazlarının arasında okunan "Elveda ey Ramazan" ilahileri bize sanki çok sevdiğimiz bir dostumuzdan ayrılmanın hüznünü yaşatıyor. Ama olsun, Ramazan'ın bitiminde bayram var. Allah Ramazan'da oruç tutmamızı, sonunda da bayram yapmamızı istiyor. Bir ay boyunca oruç tutmuş olmanın vermiş olduğu manevi sevinç ve huzurla bayrama girmek, hep beraber bayram coşkusunu yaşamak ne güzel... Ramazanınızı ve bayramınızı tebrik ediyor, bu mübarek ayın ülkemize ve tüm İslam alemine güzellikler getirmesini diliyoruz.

6. معرض الدولي للمجلات
International Magazine Fair
TÜRKİYE DERGİ FUARI

MÜSLÜMANLAR DERGİMİZ

6. ULUSLARARASI TÜRKİYE DERGİ FUARINA KATILDI

Bu yıl altıncı defa düzenlenen Uluslararası Türkiye Dergi Fuarına "MÜSLÜMANLAR" dergisiyle katıldık. Artık ananevi bir hal alan bu fuara İstanbulda Sirkeci garında düzenlendi. 1888 yılında Baron Hirşin girişimiyle yapılan Berlin – Belgrad – Sofya – Plovdiv – Edirne – İstanbul Şark demiryolunun Boğazlara dayanan bu son garı Türkiye Dergi Yazarları ve Yayıncıları Yönetmenliği Birliğinin dergimize gönderdikleri katılım davetiyesini memnuniyetle kabul ettik.

Türkiye Dergiler Birliği Başkanı Asım Gültekin fuara katılan dergilerin adlarını sıralayarak yazdığı yazısında şöyle diyor: "Bizim ailemiz, dergiler ailesi, dertliler ailesi. CAVCAV'lı bir aileyiz ama mütevazıyız. EDEB biliriz. Şairlerimiz var, HIRKA sahibi şairin izinden giden. EDEBİYATI severiz. Bu bizde bir dergicilik ilkesidir. EDEBİYATI sevmeden dergicilik olmaz... HALK EDEBİYATI, TÜRK DİLİ, TÜRK DÜNYASI, tüm DÜNYA Allahın yarattığı secde edebilecek herkes bizim muhatabımız".

Fuara katılan 180 dolayında dergi birbirinden ilginç. Herbiri kendi çığrını bulmuş, okuyucusunu celbetmiş. Lise çağındaki öğrencilerin çıkardıkları MAVİ ELMA, AZADE vs. gibi dergilerden başlayın

Kalemsiz Dergi Gülistan marifet cafcaf GENÇ ümran gençDOKU ALTINOLUK EDEP EDEBİYAT RİBAT fayrap

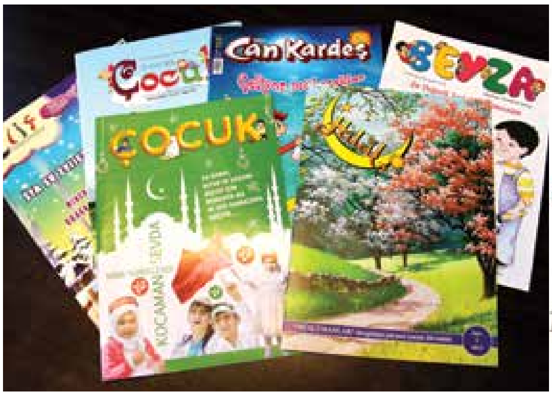

FİYAKA
HAYALPERDESİ
Nûbihar

mektebi
irade
keşke

da HALK EDEBİYATI, YEDİKITA, TÜRK DİLİ, TÜRK EDEBİYATI, OSMANLICA, TÜRK KÜLTÜRÜ, KÜLTÜR, HAK SÖZ, DEĞİRMEN vs. bir sıra esefle adlarını anamayacağım dergiler arasında gençlik dergileri de yer alıyor: GENÇ DÜŞÜNCE, GENÇ OKUR, GENÇ, GENÇ YORUM, ANADOLU GENÇLİK gibi dergiler bu sayıdan. Ayrıca çok sayıda genelde edebiyat dergileri gördüm sergide. Birçoklarının standlarına vardım, temsilcileriyle tanıştım, ilgilendim ve bizim çıkardığımız MÜSLÜMANLAR dergisi hakkında kendilerini bilgilendirdim. Burada hemen belirteceğim husus çok sayda dergi çalışanları, temsilcileri fuarı yöneten ve ziyaret edenler dergimizi merakla karşıladılar. Birçokları Bulgaristanda böyle bir dergi çıkmasından hayranlıklarını ve hayretlerini belirttiler, çocuk ilavemiz HİLÂL'i merakla alıp gözden geçirdiler. Öyle ki birçoğu: "Derginizden alabilir miyim?" diye ricada bulunuyorlardı.

Bizim dergimiz gibi Arap ülkelerinden, Almanyadan, Yunanistan, Makedonya, Bosnadan, Cezair ve Sudandan ve hatta uzak Açe'den dergici arkadaşlar gelmiş, dergilerini sergilemişti. Ukraynadan MİNARET, Açe'den DARUSSALAM, Makedonyalı komşularımız KÖPRÜ, Yunanistanlı gençlerin FİYAKA dergileriyle tanıştım. Fuarı gezerken özellikle çocuk dergilerine dikkat ettim. Gördüm ki, bizim çocuk ekimiz hiç de onlardan aşağı değil. Bu arada SOMUNCUBABA'nın ÇOCUK ilavesi, BEYZA, YENİ CAN KARDEŞ, Bosnadan ELİF, İNZAR'ın ÇOCUK eki ve daha onlarca dergi ile tanıştım.

Serginin son günü çeşitli yönlerde adı geçen dergi sahiplerine, yazarlarına mükafatlar verildi. Özellikle Balkanlardan gelen dergiciler – Yunanistan, Bosna, Bulgaristan, Makedonya katılımcılarına teşekkür belgeleri sunuldu.

Sayın dergi okuyucularımız, MÜSLÜMANLAR dergisi ve çocuk ilavemiz HİLÂL'e gösterilen büyük ilgi ve bundan duyduğumuz övünç ve sevinci sizinle paylaşmak istedim. Fuarda bizim gibi iki dilde çıkan dergi yoktu. Bu nedenle her iki dergimiz de gerek içeriği ve gerekse şekli bakımından hakkıyla büyük ilgi gördü.

Bu vesileyle Türkiye Dergi Yazarları ve Yayıncıları Birliği ve özellikle bizlere önemle dikkat gösteren Başkan Asım Gültekin dostumuza ve bize yardımlarını esirgemeyen Yunanistanlı Mustafa Hacıoğlu kardeşimize candan teşekkürlerimizi borçluyuz.

İsmail A. ÇAVUŞEV

RAMAZAN SÖZLÜĞÜ

Rümeysa KILIÇ

RAMAZAN

Hicri takvimin dokuzuncusu ve üç ayların sonuncusu olan Ramazan "on bir ayın sultanı" olarak anılır. Kur'an-ı Kerim bu ayda nazil olmaya başlamıştır. Kur'an'da ismi açık olan geçen tek ay Ramazan'dır. Kur'an'da "bin aydan daha hayırlı" olarak nitelenen Kadir Gecesi bu aydadır. Oruç ibadeti bu ayda yerine getirilir, itikat, fitre, teravih namazı gibi ibadetler bu ayda yapılır. Bu ayda yapılan ibadetlerin sevabı diğer aylarda yapılanlara göre daha fazladır.

SAHUR

Sahur, imsak vaktinden önce, oruca hazırlık amacıyla yenilen yemektir. Hadislerde, sahur yemeğinin imsak vaktine yakın bir zamanda yenilmesi daha uygun görülmüştür. Yine bir hadiste "Sahur yiyiniz çünkü sahur yemeğinde bereket vardır" buyurulmuştur. Peygamber Efendimiz sahur yemeğini çok önemsemiş, bir yudum suyla dahi olsa sahur yapılmasını tavsiye etmiştir. Oruç tutacağı için sahur yemeğine kalkan kişi, aynı zamanda oruca niyet etmiş sayılır.

ORUÇ

Oruç, Allah'a kulluk niyetiyle tan yerinin ağarmasından güneş batana kadar kişinin kendisini yeme-içme ve orucu bozan diğer şeylerden alıkoyduğu ibadettir. Hz. Peygamber bir hadiste "Kim iman ederek ve sevabını sadece Allah'tan umarak Ramazan orucunu tutarsa önceki günahları affedilir" buyurmuştur.

İMSAK

İmsak, orucun başlayıp sahurun sona erdiği vakittir. Yani, kişinin yeme içme ve orucu bozan diğer şeylerden kendini uzak tutma şartı bu vakitten itibaren başlar. İmsak vakti, tan yeri ağardığında yani sabah ezanı okunduğunda başlar. Bu anda sahur sona erer, yeme içme işi bırakılır. Hadislerde, sahur yemeğinin imsak vaktine yakın bir zamanda yenilmesi tavsiye edilmiştir. Ancak imsak vaktinin girip girmediği konusunda şüpheye düşülen durumlarda bir şey yenilip içilmemesi daha uygun olur.

İFTAR

İftar, orucu açmak demektir. İftar vakti güneşin batıp akşam ezanının okunmasıyla başlar. Bu vakitten itibaren oruçlu kişi yiyip içebilir, oruçlu olduğu süre içerisinde kendini alıkoyduğu işleri yapabilir. Hadislerde, nasıl sahur yemeğinin geciktirilmesi tavsiye edilmişse iftar için de acele edilmesi tavsiye edilmiştir. Peygamberimiz bu tavsiyesini bizzat uygulamış, iftarını akşam namazından önce su ve birkaç hurmayla açmıştır.

Devamı 12. sayfada

MİNARELER

Cafer DURMUŞ

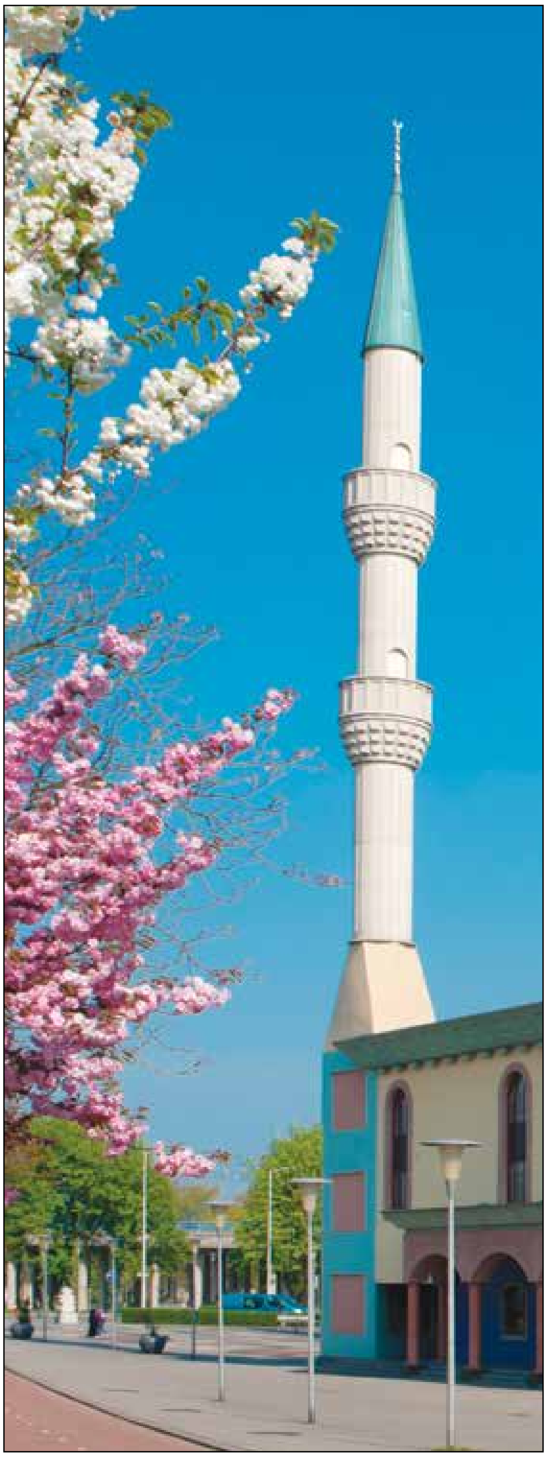

Ne zaman bir İslam şehri canlansa gözümüzde, illâ ince uzun siluetiyle minareler vardır o manzarada.

Bulundukları beldenin en güzel noktalarında ve mekânla tam bir ahenk içerisinde birbirlerini takip ederler. Yapıldıklari devrin kimliğini, mimarî üslubunu yansıtması cihetiyle de mühim bir yeri olan minareler, ilk yapıldıkları zamandan itibaren camilerin vazgeçilmez bir unsuru olmuştur.

Minare, Arapça, "nur mevkii" manasındaki "menare" kelimesinden gelmektedir.

Tarihte bilinen ilk minare, Emeviler zamanında Mısır valisi Mesleme tarafından Fustat'taki (Eski Kahire) Amr b. Âs Camii'ne yaptırılmıştır (M. 673). Bu tarihten sonra, her bölgenin iklimi, mimarîsi ve sanat zevkine göre farklı tarzlarda; umumiyetle taş, tuğla ve ahşaptan minareler inşa edilmiştir. Kuzey Afrika, Endülüs ve Suriye'de dört köşe kule şeklindekiler tercih edilirken; doğuda, daha çok yuvarlak ve ince gövdeli minareler yapılmıştır.

Asırlar boyunca minarenin, caminin farklı yerlerine inşasını görmekteyiz ki, bu bir tür mekân arayışının ifadesidir. Osmanlılar mekân arayışında aceleci davranmamış, minarenin artık değişmeyecek şekilde buldukları biçim, oran ve yerini mesela 1425-26 Edirne Muradiye Camii'yle elde etmelerine rağmen, minare yerinin arayışı devam etmiştir.

Edirne Üç Şerefeli Cami'iyle birlikte minare artık yerini bulmuştur. Bu cami, dört minarenin yer aldığı ilk Türk camisi olmakla beraber; minaresinin yüksekliği, bir minarede üç şerefe bulunuşu ve her üç şerefeye ayrı yollardan çıkılması gibi özellikleriyle de Türk mimarîsinin ilklerindendir.

16. yüzyıla gelindiğinde Mimar Sinan'ın, minareleri, bağımsız bir abide gibi gözükmekten kurtarıp; caminin büyüklüğü ve yüksekliği ile orantılı, ana binayı geri planda bırakmayıp, onu kuşatan çok daha yüksek bir bina gibi tasarladığını görmekteyiz. Ayrıca, müstakil olan bu minareler, yeni konumlarıyla, cami ve ona ek gibi duran avluyu birleştirici bir unsur olarak da değerlendirilmiştir. İşte bu ahenk dolayısıyla minareler en endamlı ve dengeli şeklini bulmuştur. Elbette böylece asıl mekân olan cami ön planda tutularak, minarelerin "namaza davet edilen yer" özelliğine en uygun şekilde inşa edilmesi, İslam mimarîsinde bir başarı timsali olmuştur. Süleymaniye ile başlayan bu yükseliş, Selimiye Camii ile en güzel halini almış ve kendisinden sonraki mimarlara da ilham vermiştir. Bugün altı minaresiyle bir sanat ve mimarî şaheseri olarak yükselen Sultanahmed, işte bu ilhamla, Mimar Sinan'ın talebesi Sedefkâr Mehmed Ağa tarafından yapılmıştır.

Klasik Osmanlı mimarîsinde, istisnalar olmakla beraber, minareler caminin kuzeyinde, ya giriş cephesinin sağına, cami binasına veya avlu köşelerine yerleştirilmiştir. Elbette Azapkapı Sokullu Mehmed Paşa Camii'ndeki gibi sol tarafa yerleştirilmiş minareler de vardır.

Mimar Sinan'ın eserlerine bakıldığında, çok ince minareler yapmak gibi bir gayenin olmadığı anlaşılmaktadır. Zira ona göre minare tasavvuru hem kendi içinde, hem de kubbeyle olan münasebetine göre biçimlendirilmiş ve mevcut şeklini almıştır.

1710 yılında yapılan Üsküdar Yeni Valide Camii minareleri bu esaslara sadık kalınarak yapılan son numunelerdir. Bilhassa 18. yüzyılın ortalarından itibaren, minareler iyice inceltilmeye başlanmıştır. Nusretiye ve Bezmiâlem Sultan Camii minareleri buna örnektir.

Minareler hakkında bilinmesi gereken bir başka şeyse, sultan camilerinde minare sayısının en az iki adet olmasıdır. Bugün, Osmanlı devrine ait iki veya daha fazla minareli bir cami gördüğümüzde, bunun padişah veya padişah ailesine mensup biri tarafından yaptırıldığını kolaylıkla anlayabiliriz. Bunlara "Selâtîn Camileri" ismi verilir. İstanbul'daki ilk selâtin camii ise kiliseden camiye çevrilen Ayasofya'dır ve ilk minaresi ahşaptan yapılmıştır.

KLASİK OSMANLI MİNARELERİNİN BÖLÜMLERİ

Alem: Minarenin en üst kısmında bulunan alem, daha çok Osmanlı minarelerinde görülür ve gövdenin zarif biçimde sona ermesini sağlar. Alemler, Anadolu Selçuklu devrinde beyaz mermer, Beylikler devrinde beyaz mermer, tunç ve bakırdan yapılmıştır. Osmanlı devrinde ise alemler, beyaz mermerden yapılmaya devam edilmiştir. Ancak asıl Osmanlı alemlerinin bakır, tunç ve pirinçten yapıldığı görülmektedir. Alemlerin; kaide, gövde ve tepelik (mahçe) olmak üzere üç kısmı vardır. Osmanlı alemi, genellikle büyük ve yüksek dilimli bir alt kısım ile bir küp, iri bir armut ve göğe açılan hilal şeklinde tepelikten meydana gelmektedir.

Külah: Genellikle ahşap iskeletli ve kurşun kaplamalı olan külah, minarenin en çabuk eskiyen ve en çok tamirden geçen kısmı olduğundan orijinalliğini çok kızla koruyamamıştır. Ahşap iskeledi külahların dışında, İslam coğrafyasının farklı yerlerindeki minarelere benzetilerek yapılmış taş ve değişik biçimli külahlar da bulunmaktadır. Bunlar umumiyede daha

Uzaktan 2, Yakından 4 minareli Selimiye

Doğuya giden sefer ve kervan yolları üzerinde yer alan Osmanlının ikinci başşehri Edirne'de Sultan İkinci Selim tarafından bir külliye inşa edilmesine karar verildi. Sıra külliyenin yapılacağı yere karar vermeye geldiğinde devrin mimarı Sinan, şehrin orta yerinde ve şehre hakim bir tepeciği tercih etmişti. Cami diğer müştemilatı ile birlikte o tepecik üzerine inşa edildi. Bu sebeple, uzaktan gelenler önce caminin iki minaresi görmekte, ancak belli yakınlığa gelindiğinde 4 minare ortaya çıkmaktadır.

geç devirlerde inşa edilmiştir.

Petek: Üzerinde asılı gövdeden biraz incelerek yükselen ve gövdenin devamı olan kısma denir. Son şerefeyle külahın arasında kalır. Bu kısmın şerefeye kıble tarafından açılan bir kapısı bulunmaktadır.

Gövde: Pabuç üzerinde yükselen gövde, minarelerde en önemli kısımdır.

Klasik Osmanlı minarelerinde gövdenin dış yüzündeki taşlar, hafif köşeli görünüm verecek şekilde yontulmuştur. Genellikle aynı çapta yükselmekte, nadir olarak bazı minarelerde yükselirken incelmektedir.

Şerefe: Yapıldıkları devrin mimarîsini yansıtması açısından ayrı bir ehemmiyeti olan şerefeler, minare üzerinde birkaç adet olabilmektedir. Bunun ilk örneği Edirne Üç

Şerefeli Cami'dir. Şerefeler, üstünde yürünen taban, tabanı taşıyan çıkmalar ve kenarlardaki korkuluklardan meydana gelmektedir. Korkuluklar, ezan okumaya yarayan balkonun etrafını çeviren çokgen geçmeli geometrik motifli şebekelerdir. Osmanlı minareleri, bazı istisnalar dışında, diğer İslam ülkelerinden farklı olarak, şerefenin üstü örtülmeksizin inşa edilmiştir. Şerefe tabanlarında genellikle mukarnas adı verilen konsollar kullanılmıştır. 18. asrın ortalarından itibaren minarelerin şerefe altlarındaki mukarnasları artık unutulmuş ve bunun yerini boğumlu çıkıntılar, bilezikler almıştır. Şerefe aldan, nadiren de olsa istiridye kabuğu biçiminde çizgilerle süslenmiştir.

Pabuç: Kürsü ile gövde arasındaki geçişi sağlar. 15. yüzyılda minare gövdelerinin kalın olması sebebiyle pabuç kısmı daha kısaydı. Gövdeye geçiş, geniş baklava motifiyle sağlanmaktaydı. Ancak 16. yüzyıldan itibaren minare gövdeleri inceldiğinden, bu

Ayasofya minarelerinin temeli fetihten önce atıldı

Ayasofya Camii ilk inşasından itibaren birçok defa önemli hasarlar almış ve her seferinde tamir edilerek günümüze ulaşmıştı. Evliya Çelebi'nin meşhur Seyahatname'sinde verdiği bilgiye göre İstanbul'un fethinden birkaç yıl önce meydana gelen bir depremde Ayasofya yine zarar görmüştü. Fatih Sultan Mehmed Han Ayasofya'nın tamiri için Bursa'da Ulu Cami'nin, Edirne'de ise Eski Cami'nin mimarı, Ali Neccâr'ı tamirat için İstanbul'a yolladı. Mimar Ayasofya'yı tamir etmekle kalmadı, fetihten sonra Ayasofya etrafına inşa edilecek minarelerin kaidelerini de inşa etti.

İstanbul'un fethinden sonra Ayasofya tamir edilerek camiye çevrildi. Mimar Ali Neccâr'm inşa ettiği o kaide üzerine Fatih Sultan Mehmed önce ahşap bir minare, ardından da eski tarz tuğladan, altı yivli ve şerefeli düzgün bir minare yaptırdı. Diğer üç minareden yivli olan Sultan İkinci Bayezid devrinde, bir birine benzeyen iki minare ise Mimar Sinan'ın mimarlığında Sultan İkinci Selim ve Sultan Üçüncü Murad devirlerinde inşa edilmiştir.

kısa pabuç kısmıyla gövdeye geçiş, teknik imkânları zorlamaktaydı. Bunun yerine "Türk üçgeni" adı verilen ve piramit şekliyle yükselen pabuçlar yapılmıştır.

Kürsü: Minarenin toprak üstündeki tabanıdır ve camiye bitişik yahut ayn, kübik, silindirik, çokgen prizma şeklinde olabilir. Kürsü, şerefe ile birlikte sanat ve teknik yönünden en hareketli ve süslü (tezyinatlı) kısımdır. Selçuklularda çoğunlukla minare kaidesi, bina duvarları içinde gizlenmiş, minare gövdesi bina üzerinden, saçak hizasından birdenbire yükselivermiştir (Sivas Gök Medrese gibi). Osmanlılarda ise 15. yüzyılın ilk yarısına kadar bu şekilde yapılmıştır. Daha sonra cami beden duvarına kısmen yapışık veya tamamen ayrı; ama mutlaka zeminden itibaren ayrı (müstakil) bir şekilde başlayan kaideler üzerine minareler inşa edilmiştir.

MESCİD-İ HARAMIN TARİH OLAN MİNARELERİ

İslam dünyasında minarenin ilk defa Emeviler devrinde cami ve mescitlere inşa edildiği bilinse de, Mescid-i Haram'a bu dönemde minare yapıldığına dair kesin bir bilgi yoktur. Abbasiler ve Memlûkler devrinde Harem-i Şerifin minarelerinin sayısı beşe; Osmanlı devrinde de tavaf sayısıyla eşitlenerek yediye çıkarılmıştır. Minareler şu isimleri taşıyordu:

Bâbü'l-Umre, Bâbu s-Selâm, Bâbü Ali, Bâbü'l Vedâ, Bâbü'z- Ziyâde, Sultan Kayıtbay Minaresi, Süleymâniye Minaresi.

Yedi tarihî minare, Osmanlıların son devrine kadar çeşitli tamir ve tezyin çalışmalarıyla muhafaza edilmiştir. Osmanlılardan sonra, kaldırılan minarelerin yerine tek tarzda, iki şerefeli ve köşeli olarak yenileri inşa edilmiştir. Yedi adet olan minare sayısı, 89 metre yüksekliğinde iki minarenin ilave edilmesiyle birlikte 9'a çıkmıştır. Osmanlılar devrinde uzun bir süre, Mescid-i Harâm'ın etrafında bulunan yedi minarenin hepsinden günde beş vakit ezan okunurken Harem-i Şerifin başmüezzini Bâbü'l Umre minaresinde ezana başlar, daha sonra diğer müezzinler, ona uyarak, ezan-ı Muhammedi'yi okurlardı.

BİZLER TALEP EDERSEK

PAZARDA HELÂL ÜRÜNLER ARTACAK

Sayın Halil Hocov ve Beyhan Mehmed, sizler birkaç yıldan beri Müslüman toplumun helâl gıda ile beslenmesi konusunda Başmüftülüğün yürüttüğü bilgilenme, bilinçlenme ve bu konuda imkânlar sunma ile ilgili çalışmalar yapan "Helâl" Sertifikası Verme Komisyonu üyelerisiniz. Sizlerle bu çalışmaları konuşmak istiyoruz, ancak önce kısaca kendinizi tanıtabilir misiniz?

Halil Hocov: Öncelikle Başmüftülüğümüzün Türkçe ve Bulgarca yayın yapan Müslümanlar dergisi ekibini ve okuyucularına selâm ve saygılarımı sunar, yürütmüş olduğunuz hizmetlerinizin hayırlara vesile olmasını dilerim.

Bendeniz, 2005 yılında Ürdün Zerka Ünüversitesi İlahiyat Fakültesinden mezunum. Aynı yıldan bu zamana kadar Başmüftülük çatısı altında çalışıyorum. Önceki görevim Mestanlı İmam Hatip Lisesinde öğretmenlikti, dört yıldan beri ise Sofya'da bulunan Başmüftülükte İrşad Dairesi Başkanı olarak görev yapıyorum. 2012 yılında alınan Yuksek İslam Şurası kararıyla Helâl Sertifika Verme Komisyonu Başkanıyım.

Beyhan Mehmed: Ben de Sofya Yüksek İslam Enstitüsünde okudum ve 2009 yılından bu yana Başmüftülükte Arşiv bölümünde görev yapıyorum. Aynı zamanda 2012 yılında Yuksek İslam Şurası kararıyla Helâl Sertifika Verme Komisyonu üyesi olarakda görev yapıyorum.

Başmüftülüğün "Helâl" gıda çalışmaları ne zaman başladı?

Halil Hocov: Bu konudaki çalışmalarımız hem yeni, hem de eski diyebiliriz. Bilindiği üzere dinimiz helâl lokmaya, helâlle beslenmeye büyük önem vermektedir. Kazanılması, hazırlanması, yenmesi vs. hep kurala bağlanmıştır. Bu anlamda Başmüftülük teşkilâtı, dinimizi öğretme kapsamında insanları farklı şekillerde bilgilendirme ve bilinçlendirme fonksiyonunu her zaman icra etmiştir. Ancak son zamanlarda yaşanan şehirleşme, sanaileşme, modernleşme vs. sebebiyle Müslümanların önüne yeni bir takım sorunlar çıkmıştır. Müslümanlar artık sadece tarlasında yetiştirip, damında baktığı ve evinde hazrladığı yemeği yemiyor. Bu da bir takım hassasiyetlerin gelişmesine sebep oluyor. Bu alandaki sorunun çözümüne yönelik Başmüftülük 7-8 yıldan beri farklı kuruluşlarca farklı yerlerde üretilen ürünlerin helâl olması için bazı telkinlerde bulunuyor, çalışmalar yapıyor. Bunu sağlamak amacıyla da "Helâl" sertifika veriyor

Ancak "Helâl" sertifika konusunda Başmüftülüğümüzün düzenli çalışmaları 2012 yılında başlamış bulunmaktadır. Yüksek İslâm Şurası bir "Helâl Sertifika Verme Komisyonu" kurmuş ve bu komisyon Ocak 2012 itibarıyla faaliyete geçmiştir.

Bu komisyonda kimler var?

Beyhan Mehmed: Komisyonda ikimizle birlikte üretimin yapıldığı bölgenin müftüsü de bulunmaktadır. Ayrıca gerekli durumlarda Bölge Müftülüklerimizin desteğiyle kesim ve denetim işlerinde bizlere yardımcı olan güvenilir kişiler yardımcı olmaktadır.

Komisyonun çalışmaları nelerden ibarettir?

Beyhan Mehmed: Komisyonumuz, helâl standart ku-

ralları çerçevesindeki şartlara riayet eden Bulgar şirketlerine sertifika vermektedir. Bu süre zarfında komisyon yaklaşık 170 adet helâl sertifikası vermiştir. Bu sertifikaların çoğu, üretilen ürünlerin belirli partilerine ve genellikle de helâl sertifikayı ürün ithalâtında şart koşan ülkelerle iş yapan firmalar tarafından talep edilmiş bulunmaktadır. Şu anda Başmüftülük ülkemizde iç ve dış piyasada helâl sertifika vermekle yetkili ve tanınmış tek kurumdur.

"Helâl" sertifikası vermek için nelere dikkat etmektesiniz?

Halil Hocov: Söz edidiği gibi gıda üreten şirketlerin ürettiği ürünlerde İslâm usullerine karşı veya İslâm'a zıt bir şekilde üretim yapmamalarına dikkat etmekteiz. Zira, "Helâl Gıda" standardının hazırlanmasında ana kaygı dinî değil de ticarî olunca, standardın mahiyetinin belirlenmesinde ve uygulanmasında dinî gereklere uygunluktan yer yer uzaklaşılması kuvvetle muhtemeldir. Çünkü birinci öncelik ticarî kaygılar olursa, ticarî gereklere (mesela yüksek kâr, genişletilmiş pazar payı, düşük maliyet maliyet vb.) uygun olması halinde dinî hassasiyetler gözardı edilebilecektir. Üretilen bütün gıdaların helâl olmadığını çok iyi biliyoruz. Kesinlikle domuz ve alkol ürünlerinden üretim yapılan yerlerden uzak olmaları lazımdır. Bu üretilen zamanda, depoda tutulurken ve ihracatından kesinlikle helâl olamayan ürünlere teması olmaması çok önemlidir.

Sertifika istene üründe başka yerden alınmış "Helâl" sertifikalı ürün kullanılacaksa, nelere dikkat edilmektedir?

Beyhan Mehmed: Helâl Sertifika Verme Komisyonu öncelikle helâl hayvanların, helâl kesim metotlarıyla kesilmiş ve güvenilir bir yerden helâl sertifikalı olması gerekmektedir, ithal edilip yurtdışındaki resmi ve güvenilir kuruluşlar tarafından verilmiş "Helâl" sertifikası ile birlikte ithal edilen ürünlerin kesim belgesi, devlet standartların belirlemiş olduğu parti numarası ve araç bilgilerini içeren belge (buradaki şart malın taşınmasında başka bir mal ile temas etmemesi) istenmektedir. Gerekli durumlarda belgelendiren kuruluşlarla irtibata geçilmektedir. Kısacası malın nereden geldiği nasıl bir işleme tabii tutulduğunu kesinlikle anlaşılması lazımdır. Emülgatör, çeşitli baharat ekstratları, aroma, toz sütü vb. katkılar mutlaka güvenilir bir yerden helâl sertifikalı olmalıdır. Aynı zamanda hayvanî veya soya proteini, et aroması, boya maddesi gibi katkılar kullanılmasının tüketiciyi hem helâllik hem sağlık açısından zararlı olduğu nedeniyle kullanılmasına izin vermez veya sertifikayı şart koşar.

"Helâl" belgelendirme zorunlu olmasa dahi tüketiciler tarafından tercih edilmekte midir? Ürünlerin satışını ne ölçüde etkilemektedir?

Halil Hocov: Şirketlerin statistiklerine göre, helâl sertifika alınmasından sonra, az da olsa, satışlarda artış görülmektedir. Özellikle dinî hassasiyeti olan Müslümanlar bu konuda tercihlerini sertifikalı ürünler yönünde yapmaktadırlar. Bu yöndeki talepler günden güne artmakta ve daha da artacağı kesindir. Ancak bu konuda sosyolojik bir araştırma şu ana kadar yapılmadığı için kesin bilgi vermemiz mümkün değildir. Bu da Müslüman işadamlarına büyük bir sorumluluk yüklemektedir.

"Helâl" belgeli gıdanın Bulgaristan'da yaygınlaşması noktasında neler yapmaktasınız ve neler yapılması gerekir?

Halil Hocov: Gittiğimiz yerlerde Müslümanlarla irtibatımızda ve toplantılarda helâl yemenin dinî açıdan önemi ve sağlık açısından da öneminden bahsetmekteiz. Bu konuda ancak helâl lokmanın Müslümanlar tarafından önemi idrak edildiğinde bu ürünlerin talebi çoğalacaktır. Bu konuyu gündeme getirmek için Ramazan ayı öncesinde Sofya'da, daha sonra da başka bölgelerimizde panel ve konferanslar yapmayı planlıyoruz.

Beyhan Mehmed: Şirketler Helâl sertifikalarını yaşadığımız ülkede çok duyurmaktan çekiniyorlar, belki de aşırı din karşıtların tepkilerinden sakınıyorlar ve Helâl ürünlerin fazla telebi olmadığını ileri sürüyorlar. Belki de bizim Müslüman olarak talebimiz artarsa, helâl ve sağlıklı ürünleri daha çok ararsak, şirketlerin sayısı da fazlalaşacaktır.

Bulgaristan'da Başmüftülük dışında "Helâl" belgelendirme kuruluşları var mıdır?

Halil Hocov: Başmüftülük ülkemizde iç ve dış piyasada helâl sertifika veren tek tanınmış kurumdur, ancak bazı şahısların gayr-ı resmi ve usulsüzce belge vermekte oldukları bilinmektedir. Bu konuda süiistimaller söz konusudur.

Hangi ürün ve hizmetlere "Helâl" sertifikası vermektesiniz?

Beyhan Mehmed: Bütün konularda belgelendirme imkânı olmakla birlikte bugüne kadar sadece gıda ürünlerine sertifika talep edilmiştir. Pratikte başka ülkelerde restoran, otel, taşıma, kozmetik gibi ürün ve hizmetlere "Helâl" belgesi verilmektedir. Talep meselesi...

Sizler "Helâl" sertifikası vereceğiniz veya verdiğiniz şirketleri nasıl denetlemektesiniz?

Beyhan Mehmed: Başmüftülük firmaların denetlemesini kendi bünyesinde mevcut olan görevliler aracılığı ile yapmaktadır. Bu çalışmalar da yönet-

melik ve ilgili mevzuat çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.

Helâl standartlarının ve belgelerinin karşılıklı tanınması konusunda diğer ülke yetkili kuruluşlarıyla anlaşması bulunmakta mıdır?

Halil Hocov: Başmüftülüğümüzün helâl sertifikaları Birleşik Arap Emirlikleri Helâl Standartlarını düzenleyen kurum tarafından resmen kabul edilmektedir, bu konuda anlaşma bulunmaktadır. Aynı anlaşma çerçevesinde Körfez ülkeleri de sertifikalarımız kabul etmektedir.

Helâl belgelendirmesi ağırlıklı olarak iç piyasa için mi yoksa ihracat için mi gerçekleştirilmektedir?

Halil Hocov: Helâl belgelendirme genellikle dışarıya ihrac edilen ürünler için söz konusudur.

Yurtdışından Bulgaristan'a "Helâl" belgeli gıda ithalâtı var mı?

Beyhan Mehmed: Elimizdeki bilgilere göre, helâl ürün üretiminde kullanılmak amacıyla ülkemize ham madde temin edilmekte ve dış pazardan ithal edilen kuru pasta veya tatlılar bulunmaktadır. Ancak bunun oranı çok düşüktür. Özellikle Almanya, Fransa, Brezilya ve Türkiye'de üretilen helâl ham maddeler ithal edilmektedir.

Bulgaristan pazarında bulunup da Müslümanların gönül rahatlığıyla faydalanabileceği "Helâl" sertifikalı şirketler ve ürünler hangileridir?

Beyhan Mehmed:

İç pazarda "Helâl" belgeli ürünler süt ve kuru pasta ürünleri olup piyasa geçen yıl sürülmeye başlamıştır. Konu Müslümanlar tarafından yeterince bilinmediği için halâ yaygınlık kazanmamış, ancak ilgi artmaktadır. Şu an itibarıyla Bulgaristan piyasasına "Helâl" ürün sunan şirketler şunlardır:

1	Mandra Sitovo	Sitovo	peynir ve kaşar	İç ve dış pazar
2	Rodopeya Belev EOOD	Smolyan	peynir ve kaşar	İç ve dış
3	Lodis invest	Pazarcik	peynir ve kaşar	İç ve dış
4	Zaharni İzdeliya Varna	Balçik	Gofret ve bisküvi	İç ve dış
5	Karmela 2000 OOD	V. Tırnovo	Gofret, kek ve bisküvi	İç ve dış
6	Borchvor OOD	Plovdiv	peynir ve kaşar	İç ve dış
7	Mandra Riltsi EOOD	Dobrich	peynir ve kaşar	İç ve dış
8	Lactina OOD	Sofya	maya	dış
9	Aroniada agro OOD	Dve mogili	Aroniada meyve suyu	Dış
10	Zaharen kombinat Plovdiv	Plovdiv	Gofret, şeker ve bisküvi	İç ve dış
11	Prestij 96 OOD	V. Tırnovo	Gofret, pasta ve bisküvi	Dış
12	Korona M OOD	St. Zagora	Tahıl ürünü kahvaltılıklar, karamel blokları, Çoko drajeler, meyve kurusu, çerez ve nuga	Dış
13	Shipka 99 AD	Parvomay	peynir ve kaşar	Dış
14	Kuminiano Frut OOD	Katunitsa	Kiraz konservesi	Dış
15	Cheris Grup OOD	Varna	Kiraz konservesi	Dış
16	Oberyosterayhıshe Biodisel Bulgaria	Ruse	Bitkisel glitserin	Dış
17	Lavena AD	Shumen	Lavadula yağı	Dış
18	Mustafa Osman Syuleyman	Shumen	Sığır ve koyun eti	Dış

Yurtdışına et ihracat yapan ve parti bazında Helâl sertifika verilen şirketler şunlardır

1	Ter-M AD	Popovıtsa	Ördek ve kaz kesimi	dış
2	Unitemp	Voyvodinovo	Sığır kesimi	dış
3	Gradus – 1 EOOD	St.Zagora	Tavuk kesimi	dış
4	Galus-2004 Milevo	Milevo	Ördek ve kaz kesimi	dış
5	Brezovo AD	Brezovo	Ördek ve kaz kesimi	dış
6	Agroplasment – 92 V AD	Dobrich	Ördek ve kaz kesimi	dış

RAMAZAN SÖZLÜĞÜ

4. SAYFADAN

Diğer yandan iftar vaktinde edilen duaların Allah katında kabul olunmaya en yakın dualar olduğu haber verilmiştir.

MUKABELE

Mukabele, cami veya başka yerlerde, Kur'ân'ın hatmedilmek üzere her gün bir miktar okunması manasına gelir. Mukabeleler üç aylarda, özellikle Ramazan ayında yapılır. Böyle bir karşılıklı okuma hem okuyanın hem de dinleyenlerin muhtemel okuma hatalarını düzeltmelerini de sağlar. Mukabele geleneğinin kaynağında Cebrail (a.s.)'in Ramazan aylarında her gece Hz. Peygamber'in yanına gelmesi ve o zamana kadar indirilmiş olan ayetleri karşılıklı okuyarak tekrar etmeleri uygulaması bulunur. Bu uygulama daha sonra Müslümanlar arasında benimsenmiş ve bugünkü mukabele geleneği ortaya çıkmıştır. Cebrail (as) ve Hz. Peygamber, Peygamber Efendimizin son Ramazan'ında iki defa mukabele yapmışlardır.

FİTRE (FITIR SADAKASI)

Fitre, Ramazan Bayramına kavuşan ve temel ihtiyaçlarının dışında belli bir miktar mala sahip olan Müslümanların, kendileri ve bakmakla yükümlü oldukları her bir kişi için vermeleri gereken bir sadakadır.

Fitre, kişiyi en azından bir gün için doyuracak bir miktarda olmalıdır. Hz. Peygamber fitrenin, Ramazan Bayramının birinci günü sabah namazıyla bayram namazı arasında verilmesini tavsiye etmiş ve kendi uygulaması da bu yönde olmuştur. Bunun yanında fitre, Ramazan ayının girmesinden itibaren herhangi bir gün de verilebilir.

TERAVİH

Teravih, Ramazan ayı boyunca yatsı namazı ile vitir namazı arasında kılınan namazın ismidir. Teravih namazı evde veya camide, tek başına veya cemaatle kılınabilir. Teravih namazı Hz. Peygamberin en çok önem verdiği sünnetleri arasındadır ve bu ibadetin faziletine dair bir hadisinde şöyle buyurmuştur: "Kim inanarak ve sevabını yalnız Allah'tan bekleyerek Ramazan namazını (teravihi kılarsa, geçmiş günahları bağışlanır." Genellikle yirmi rekât olarak kılınan teravih namazının sekiz rekât olarak kılınması da mümkündür. Teravih namazı genellikle iki veya dört rekâtta bir selam verilerek kılınır. Verilen selamlardan sonra salât ve selam getirmek, Kur'ân'dan bölümler ve ilahiler okumak zamanla yerleşen uygulamalardır. Hz. Peygamber tarafından bu ibadete "Ramazan namazı" ismi verilmişti. Teravih kelimesi ise sözlükte "rahatlatmak, dinlendirmek" anlamlarına gelen Arapça "terviha" kelimesinin çoğuludur. Peygamber Efendimiz bu namazı eda ederken dört rekâtta bir kısa süre dinlenip rahatladığı için teravih adı da ilk dönemlerden itibaren kullanılagelmiştir.

MAHYA

Özellikle Ramazan aylarında birden fazla minaresi olan camilerin iki minaresi arasına kurulan ışıklı yazı veya resimlere verilen isimdir. Mübarek gün ve gecelerde kandil yakma geleneği Müslüman beldelerde öteden beri vardı. Ancak minareler arasına gerilen ipler üzerinde kandillerle yazılar yazılması veya çeşitli şekiller tasvir edilmesi geleneği Osmanlı'ya özgüdür. Mahyacılık sanatı İstanbul'da ortaya çıkmıştır. İslam dünyasının genelinde mübarek kabul edilen gecelerde kandil yakma geleneği yaygınken mahyacılık sanatının İstanbul›da ortaya çıkmış olmasının sebebi ise padişahların yaptırdığı iki, dört ve altı minareli selatin camilerin (Süleymaniye, Sultanahmet, Fatih Camii gibi) bu şehirde bulunuyor olmasıydı. Bu camilerin minareleri mahya kurulmasına elverişliydi.

İlk mahyanın Sultanahmet Camii'nde ve Hafız Kefev Tarafından kurulduğu rivayet edilmektedir. Ramazan'ın aydınlık yüzleri olan mahyalar varlığını günümüzde de sürdürmektedir.

İTİKÂF

İtikâf, içinde cemaatle beş vakit namaz kılınan bir camide ibadet niyetiyle ve belirli kurallara uyarak bir süre durmak anlamına gelmektedir. Kişi, itikat sırasında anlamsız konuşmalar-

dan, özellikle kötü sözlerden kaçınmalı; vaktini namaz kılarak, Kur›ân okuyarak, dua ederek veya dini eserler okuyarak değerlendirmelidir. Hz. Aişe, Peygamber Efendimizin Medine'ye hicret ettikten sonra vefatına kadar her sene Ramazan›ın son on gününü itikatta geçirdiğini ifade etmiştir. Bu sebeple Ramazan ayının son on gününde itikâfa girmek sünnettir.

HİLAL

Hicri takvime göre her ay hilalin görünmesiyle başlar, hilalin yeniden çıkmasıyla da yerini bir sonraki aya bırakır. Çoğu ibadet için vaktin belirlenmesinde ölçü olan hilalin Ramazan özelinde taşıdığı anlam, oruç ibadetinin yerine getirileceği ayın başlangıcını ve bitişini belirlemede ölçü olarak kullanılmasıdır. Peygamber Efendimiz, hadislerinde "Yüce Allah hilalleri vakit ölçüleri kıldı. O halde hilali görünce oruca başlayın, onu tekrar görünce iftar edin" ve "Hilali görünce oruca başlayın; onu tekrar görünce bayram yapın. Eğer hava kapalı ise içinde bulunduğunuz ayı otuz güne tamamlayın" buyurmuştur.

RAMAZAN DAVULCULARI

Ramazan'ın en büyük güzelliklerinden biri gece ailecek sahura kalkmaktır.

Ancak bazen uyanmakta zorlanırız. Burada davulcular imdadımıza yetişir. Boyunlarına asılı davullarıyla sokak sokak gezip bizi uyandırırlar. Gezerken de maniler söylerler. Bu manilerin en bilinenlerinden biri şöyledir:

Besmeleyle çıktım yola
Selam verdim sağa sola
A benim ağalarım
Ramazanınız mübarek ola.

HİCRİ TAKVİM

Ramazan her yıl 10 gün önce gelir. Ramazan kameri aylardandır ve hicri takvime göre belirlenir. Kameri ayların başlangıcı ve sonu ayın hareketlerine göre tesbit edilir. Güneş yılı ile ay yılı arasında on günlük bir fark bulunur. Bu sebeple Ramazan, her yıl bir önceki yıla göre on veya on bir gün önce gelir. Bazen kışın, bazen de yazın tutulur. Her mevsimin Ramazanı ayrı güzeldir.

BAYRAM

Bayramlar, dinî veya millî özellikleri dolayısıyla ayrı bir önem verilen ve topluca kutlanan günlerdir. İslam dininde Ramazan ve Kurban olmak üzere iki bayram vardır. Hz. Peygamber, Medine'ye hicret ettikten sonra burada İranlIlardan alınma iki bayramın kutlandığını görmüş ve "Allah, sizin için o iki günü daha hayırlı iki günle değiştirmiştir ki bunlar Kurban ve Ramazan bayramlarıdır" buyurmuştur. Müslümanlara özgü bayram kutlama gelenekleri de böylece başlamıştır.

KADİR GECESİ

Kadir Gecesi, Kur'an-ı Kerim'de "bin aydan daha hayırlı" olarak nitelenen Kur'an'ın indirilmeye başlandığı gecedir. Kadir gecesinde yapılan ibadetlerin fazileti büyüktür. Kadir gecesi Allah Teala tarafından gizlenmiştir. Ramazan'ın son on günündeki tek gecelerde aranmasına yönelik hadis-i şerifler vardır. Önemli olan Ramazan'ın her gecesini Kadir gecesi gibi ibadetle, namaz kılarak Kur'an okuyarak geçirmemizdir. Dilimizde yer alan "Her geceyi kadir, her gördüğünü Hızır bil" ifadesi buradan gelmiştir.

ORUCU SATIN ALMAK

Şimdilerde unutulmakta olan eski bir adet çocukların tuttukları oruçların satın alınmasıymış. Bir çocuk ilk orucunu tuttuğu zaman evde anne- babası, dedesi, akrabaları, komşuları orucunu almak isterlermiş. Büyükler farklı hediyeler ve harçlık verirler, en fazla hediyeyi veren orucu satın alırmış. Bu tatlı latife ile oruç tutan çocuk ödüllendirilmiş olurmuş.

DİŞ KİRASI

"Diş kirası" şimdilerde unutulmakta olan ama eskiden iftar vakitlerinde yaygın olarak uygulanan hoş bir adettir. Bir kişi iftara davet ettiği misafirlerine hediyeler verir. Buna da "diş kirası" denir. Ev sahibi gücü imkanında hediyeler verir, misafirler de aldıkları hediyeden memnun evlerine dönerler.

İNSANIN EN İYİ KORUYUCUSU

Birçok defa mağazalarda, evlerde, otobüslerde ve otomobillerde Arapça yazılı muskalar, yuvarlak, mavi yeşil gözler görüyoruz. Göze batan bu elementlerin her birinde Allahın adı geçiyor ki, biz Onun en güzel, en temiz, en bağışlayıcı olduğunu Kurandan biliyoruz. Bir diğerlerinde Peygamberimizin adı geçiyor. Kurandan ayetler; Allahın birliğini ve gücünü bildiren ifadeler yer alıyor. Bazı müslümanlar az çok Arap yazısını bilen kimselerin yanına giderek onlara böyle muskalar yazmalarını istiyorlar. Bütün bunları bizi hanemizde, yolda, arabamızda, iş yerlerinde korumaları, okullarımızda başarılı olmamız için kullanıyoruz.

Peki, bunların müslüman insanımıza bir faydası oluyor mu? Oluyorsa nasıl oluyor? Maalesef, fakat bugün müslümanların birçoğu islâmi kurallara uymuyor, yani, namaz kılmıyor, ramazanda oruç tutmuyor, alkollü içkiler kullanıyor, hısımlık ve akrabalık bağlarına saygı

göstermiyor, helâl yemekler seçmiyor vs. Fakat herşeye rağmen olumsuzluklardan, felâketlerden kaçınmak, tehlikelerden korunmak için Allahın yakınlığını, koruyuculuğunu ve merhametini arıyorlar ki, bu çok tabiidir.

Ancak birçok ancak yılda bir defa malının zekâtını ödeyip karşılığında duasını almayı daha akla yakın buluyor, bu yolla bütün

günahlarının bağışlanıp problemlerin biteceğini zannediyorlar. Yahutta arabalarının ön camına bu ıncık boncukları taktıkları zaman kazalardan, belâlardan, trafik polisinden korunacaklarını, sınavı başarıyla vereceklerini zannediyorlar.

Bilindiği gibi Allah, herşeyleri bilendir, güçlüdür ve merhametlidir. O nedenle Onun bizi her an gördüğünden, bildiğinden yüzde yüz emin olmalıyız. Kutsal kitabımız Kur'ân-ı Kerimin Bakara suresi 186. ayeti kerimesinden mealen şöyle deniliyor: "Kullarım sana Beni sorduğu vakit de ki, Ben her halde yakınım. Dua edenin duasını Bana dua ettiği anda işitir, ona karşılık veririm. O halde kullarım da Benim davetime uysunlar ve Bana inansınlar. Umulur ki, doğru yolu bulurlar».

Peki, biz Allahın yardımına ve merhametine nasıl ulaşabiliri? Böyle incik boncuk, muskalar ve çeşitli renkli gözler takarak, takınarak ulaşabilir miyiz? O halde kendimizi ve aile üyelerimizi bu gibi tehlikelerden ve olumsuzluklardan korumak için ne yapmalıyız?

Yapabileceğimiz en basit, en, kolay ve en etkili şey o esrarengiz formülü tekrar etmektir: " BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM!" Yani, günlük hayatımızda Allahın izniyle hangi işe girişirsek (yemek yapacaksak, evden çıkacaksak, eve gireceksek, arabamıza binip süreceksek, ders çalışacak, ödev yapacak, sınava gireceksek) ille besmele çekmeyi âdet edinmiş olmalıyız. Bakın, ne kadar basit ve kolay bir şey! Buna rağmen insan dünyadaki hayatının olduğu gibi ahiret hayatına da mükâfatını kazanmış oluyor!

Allahın merhametini ve şefkatini kazanmanın ikinci bir yolu da helâl yemeklerle beslenmektir. Hemen hatırlatalım ki, alkol kullanmak, sigara içmek, domuz eti yemek, leş yemek, çalınma gıdalarla beslenmek, günah yoluyla kazanılmış paralarla beslenmek hep yasaklanmıştır. Helâl gıda konusuna gelince günümüzde dükkânlarda giderek daha fazla miktarda helâl gıda satılmaktadır. Ancak etiketine bakıp okumamız gerekir. Birçok defa müslümanlar pastanelerde neleri alıp yediklerine dikkat etmezler. Oysa orada sunulan gıda maddeler: de jelatin, alkol, domuz yapı vs. gibi yasak hayvani katkılar vardır.

İsteklerini ve dileklerini Yüce Allahımız tarafından kabul edilmesini isteyen kişi için uygun ve münasip biçimde giyinip kuşanmak, temizliğe uymak da gerekir.

Ondan sonra gelen önemli şart, namazlarımızı kılmaktır. Namaz, Allahla doğrudan doğruya temas kurmak için başta gelen şarttır.

Bize Cabir aracılığıyla ulaşan bir kutsal hadislerinde Peygamber Efendimiz şunları buyurmuştur: "Beş vakit namaz âdeta evlerimizin önünden akan ve günde beş defa girip yıkanabileceğimiz bol sulu nehir gibidir.».

Bazı müslümanlar zaman darlığından ve yokluğundan namaza meydan kalmadığını ileri sürmektedirler. "Aman işimden, dersimden başımı kaldıramıyorum. Aile gaileleri, yorgunluk mu dersin, hep başımda!.." Demek televizyona, bilgisayara vakit ayırabiliyoruz da namaza on dakika ayıramıyoruz. Bir başkaları sağlık sorunlarını ileri sürüyorlar; namaz dualarını belleyemediklerini söylüyorlar. Oysa çocuklukta kolayca öğrenilen bu duaları yaşlılık yıllarında bile unutamayız. Lakiny şunu da söyleyelim ki, bugün bilim Kur'ân okuyup namaz kılmanınn hafızamızı, güçlendirdiğini ispat etmiştir.

Ya müslüman olduğunu söyleyen kaç kişi komşusu, tanıdığı, dostu ve hısım akrabası ile ilişkilerini koruyor? Adeta günlük hayatımızda arayıp sormayı, hal hatır etmeyi unutuyoruz.

Yeter ki, insan Efendisine doğrudan doğruya hitap etmeyi öğrenmek istesin, niyet etsin, o zaman duyacağı hafiflemeyi, saadeti, kılınan namazdan duyulan hazzı düşünemeyiz! Kendinizi ne kadar dinç ve sevinçli hissettiğinizi dünyaya duyurmak, herkeslerin namaz kılmasını isteyeceksiniz! İşte o zaman iş saatinde bile birkaç dakikalığına bir aralık bulacaksınız.

İnsan namazlar kılarak Allahın rızası üzere kendisini her türlü kötülüklerden (insanlardan, cinlerden, şeytanlardan) tatsızlıklardan, felâket ve tehlikelerden koruyor, ve bunun bol bol mükâfatını görüyor.

Bu konudaki düşüncelerimize son verirken, Allaha şükürler olsun bize böyle aylar bağışlamış ki, onlarda refahımızı artırıp sağlığımızı güçlendirip hısım akraba ilişkilerimizi sağlamlaştırabilir ve daha bir sıra hayırlı işler yapabiliriz. Burada Recep, Şaban ve pek tabii, Ramazan aylarından söz ediyorum.

Önemli olan kendimizi önceden ve manen ramazana hazırlamaktır. Bazı kimseler tekrar görevlerini yerine getirmedikleri için kendilerini af ettirecek, haklı çıkaracak sebepler bulsalar da neden sağlıklarını önemsemiyorlar (sağlıklarını nerede bulacaklar?) tekrar vakit yokluğunu mu ileri sürecekler, yoksa ramazana katlanamayacak larını mı? (Bunu denemeden nereden biliyorlar?)

Pek tabii, evlerimizde, otomobilimizde böyle muskalar, nüsfa, tılsım ve hamail gibi şeyler bulundurması ancak Allahı hatırlatmak ve Ona hitap etmek için kullanılmalıdır. O zaman da bu muskaların, tılsımların hangisi en iyidir diye soracaksınız, Cevabını Yüce Allahımızı her an, her yerde, her müsait anda şükrederek anmaktır diyeceğim.

BULGARISTAN BAŞMÜFTÜSÜ DR. MUSTAFA HACI:
"SOFYA TEMYİZ MAHKEMESİNİN KARARINI İSTİNAF EDECEĞİZ"

Sofya Temyiz Mahkemesinin Bulgaristan Başmüftülüğü ile ilgili vermiş olduğu karar hakkında Bulgaristan Müslümanları Başmüftüsü Mustafa Hacı Kırcaali Haber gazetesine şu açıklamayı yaptı: " Sofya Temyiz Mahkemesinin almış olduğu karar ile ilgili Bulgar medyasında yer alan haberler gerçeği tam olarak yansıtmıyor. Bizlere şu ana kadar resmi yoldan bir karar gelmedi. Bu karar nihai bir karar değildir. İstinaf mahkemesinde daha bir aşama var, bizde tabii bu kararı istinaf edeceğiz ve temyize çıkaracağız. Hukukçular alınan bu kararın çok tutarsız bir karar olduğunu söylediler. Ben bunlardan bir iki tanesini sizlere saymak istiyorum: Birinci, bizlerin varis olduğumuza dair bütün belgeleri mahkemeye vermiş bulunuyoruz ve daha önce Sofya şehir mahkemesinin kararı olduğuna göre, demek ki bunu Sofya şehir mahkemesi tanımış. Tanımakla birlikte Nedim Gencev tarafından daha sonra ihlas edilen bir din olarak itiraz etmesi çok tutarsız bir şey. İkinci, Bulgaristan'da malumdur Osmanlı döneminde ve Osmanlı döneminden sonra burada yaşayan tüm Müslümanlar Hanefi'dir ve Sünni'dir, dolayısıyla burada ikinci bir din söz konusu değildir. Maalesef Gencev'in kurduğu Müslüman Sünni-Hanefi Diyaneti teşhis edildi ve böyle devam ediyor. Üçüncü, avukatların bizlere söylediklerine göre gerçekten varis olduğumuza dair doğru yoldan tespit etmişiz. Çünkü daha önce yalnız mahkemeden değil, Diyanet Müdürlüğünden de elimizde belgeler var ve Müslümanlar Diyaneti bu 1949 senesinden önce tüzel kişinin varisi olduğuna dair belgeler var ve bunu tespit ediyor. Buna rağmen mahkeme böyle bir karar vermiş. Orada ilginç bir şey var, mahkeme karar verirken 3 hakimden bir heyet oluşuyor, heyetten 1 kişi itiraz ediyor, bu kararı tasvip etmiyor, kararda onun görüşü de var. Dolayısıyla avukatlarla görüştüğümüzde istinaf ettiğimizde temyize çıkarttığımızda inşallah o zaman lehimize sonuçlanır. Bütün vakıf mallarını kaybettik demek değildir. Bir defa iade ettiğimiz bazı vakıf malları ile ilgili yürüttüğümüz davalar devam ediyor. Misal olarak burada bir davamız var o devam ediyor. Basında yayınlandığı gibi elimizde olan vakıf malları söz konusu değil. Söz konusu iade edilecek olan vakıf malları, onlar da 1500 değil. Biz 54 vakıf malı için davaya gittik."

Kaynak: Kırcaali Haber

BULGARİSTAN MÜFTÜLERİNDEN DİYANET İŞLERİ BAŞKANI GÖRMEZ'E ZİYARET...

Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet Görmez, Bulgaristan Başmüftüsü Hacı Mustafa Aliş ve beraberindeki heyeti kabul etti.

Bulgaristan'ın çeşitli bölgelerinde görev yapan 30 Müftü ile Başkanlığa gerçekleştirdiği ziyaretten dolayı Başmüftü Hacı Aliş'e teşekkür eden Diyanet İşleri Başkanı Görmez, kabulde yaptığı konuşmada Bulgaristan ile Türkiye'nin 4-5 asır birlikte barış içinde yaşadığını hatırlatarak, "Dost ve komşu Bulgaristan'ın Başmüftüsü Hacı Mustafa Aliş Beyefendiyi ve beraberindeki kıymetli heyeti Başkanlığımızda görmekten mutluluk duydum. Sizler burada misafir değil, ev sahibisiniz" dedi.

Bulgaristan'da görev yapan Müftü ve din görevlilerinin bölgede yaşayan Müslümanlar için güven kaynağı olduğunu belirten Başkan Görmez, "Sizler oradaki Müslüman kardeşlerimizin güven kaynağı oldunuz. Oradaki Müftü kardeşlerimizle birlikte Bulgaristan'da yaşayan hiçbir Müslüman kardeşimiz kendi kimliğinden, kendi değerlerinden asla uzaklaşmadan, içinde yaşadığı toplumla barış içinde yaşayarak ilelebet payidar olur inşallah" şeklinde konuştu.

Avrupa'da yayılan İslamofobia hastalığının Bulgaristan'a da bulaştığını kaydeden Başkan Görmez, şunları söyledi;

"Avrupa'da yayılan islamofobia hastalığını ancak İslam'ın hikmeti önleyebilir..."

Bulgaristan tarihte beş asır birlikte yaşadığımız bir ülke, bir coğrafyadır. Bizler asırlarca bu coğrafyada birlikte barış içerisinde yaşamışız. Belki zamanında yönetici olarak, çoğunluk olarak bulunmuşuz. Şimdi Müslümanlar orada azınlık olarak duruyorlarsa ki öyledir, o takdirde azınlığa karşı yönelen ırkçı, ötekileştirici ve ayrımcı bir takım anlayışların ortaya çıktığını üzülerek müşahede ediyoruz. Camilere saldırılar oluyor. Avrupa'daki islamofobia Bulgaristan'a da bulaşıyor. Bunu ancak İslam'ın hikmeti önleyebilir. Bir hazık, birer tabip gibi bunları tedavi etmeliyiz. Onları tedavi ederek bu hastalıklardan uzak tutarak barışın tesisi için elimizden geldiğince katkıda bulunmalıyız.

"Sofya Yüksek İslam Enstitüsünün Balkanların tamamına hitap eden bir merkez olması temennimdir..."

Sofya Yüksek İslam Enstitüsünün olması gereken yerde olmaması daima benim kalbimde bir ukdedir. Sofya'da yüksek İslam Enstitüsünün bütün üniversite-

ler tarafından kabul edilen, akredite edilen mekan olarak çok güzel bir yerde olması, Balkanlardaki diğer Müslümanların da eğitim ocağına dönüşmesi temennimdir. Çevre ülkelerden Türkçe konuşan kardeşlerimiz gelip bu İslam Enstitüsünde tahsil görebilmeliler. Şu sıra bütün İslam dünyasının alimleri sürgün hayatı yaşıyor, onların eğitimci yanından, hocalıklarından, güçlerinden istifade edebilmeliyiz. Dini eğitim konusunda ben şahsen elimden geleni yapmaya hazırım. Sofya İslam Enstitüsü Balkanların tamamına hitap eden, öğretim kadrosu, öğrencileri ve fiziki mekan ile çok iyi bir yerde olmalıdır.

"Bulgaristan'daki ibadete kapalı olan camilerin büyük kısmının açılmış olması yüreğimize su serpmiş ve atalarımıza karşı suçluluk halimizi üzerimizden almıştır..."

Şumnu'da, Mestanlı'da ve Rusçuk'taki İmam Hatip Liselerinin varlığını Bulgaristan'daki milletvarlığımız için çok önemsiyoruz. Fakat öğrenci sayısı bakımından hala zayıf duruyor. Bunun da projelendirilerek üzerinde durulması gerekiyor. Bulgaristan'daki ibadete kapalı olan camilerin büyük kısmının sizin zamanınızda açılmış olması yüreğimize su serpmiş ve atalarımıza karşı aynı zamanda suçluluk halimizi üzerimizden almıştır. Ancak hala açılacak camiler var. Bir mescit bile kapalı kalmamalı.

"Bulgaristan'da yaşayan Roman kardeşlerimiz ümmetin ümmi bırakılmış yetimleridir..."

Bulgaristan'da yaşayan Roman kardeşlerimiz var. Ben onlara ümmetin ümmi bırakılmış yetimleri gözüyle bakıyorum. Bizim her bir arkadaşımızın bu kardeşlerimize ulaşması, onların o Müslüman kimliğini inşa etmelerine yardımcı olmaları Allahın her birimize yüklediği bir vazifedir. Biliyorum onlarla gururla 'Biz Müslümanız' diyorlar. Ancak bilgiyle, hayata bakışlarına baktığımız zaman uzaklaştığını görüyoruz. Onların gururla ifade ettikleri o kimliklerini aynı zamanda doya doya yaşamaları için onlara yardımcı olmamız gerekiyor. Yine Bulgaristan'da Alevi Bektaşi topluluğu var. Bu kardeşlerimizi de ihmal etmemeliyiz. Onların da ehlibeyt yolunun yolcuları olduğunu ehlibeytin ve ehlisünnetin birbirinden ayrı şeyler olmadığını bildirmeliyiz.

ПРИВЕТ, РАМАЗАН!

Някои времена в нашата религия са обявени за свещени. Трите свещени месеца например са от тях. Месец реджеб, в който са четирите свети нощи, е следван от месеците шабан и рамазан, през които извършените ибадети имат особено висока стойност. Вече преваляме месеците реджеб и шабан и сме на прага на месец рамазан, който се именува «владетелят на единайсетте месеца».

Както след зимните месеци настъпва пролетта и всичко наоколо заживява нов живот, така и месец рамазан доставя радост и топлина в градовете, селата и домовете ни. Затова всеки ден от месец рамазан е специален за нас.

Месец рамазан е голяма награда за нас вярващите. През този месец ние съблюдаваме оруча, който е едно от петте условия на исляма. Той е ибадет, който изпълняваме за благоволението на Аллах. Оручът означава да не се яде и пие нищо от времето за имсак до вечерния езан. Това означава, че дори в горещи пролетни дни трябва да се въздържаме да пием вода, дори да се намира на крачка от нас. Ще търпим, ще изчакаме до времето за ифтар.

Цената на всяко нещо разбираме, когато го изгубим. Цената на здравето – като се разболеем, а на глътката вода – когато езикът ни пресъхва в горещите дни на рамазана. Всъщност глътката въздух и вода са най-ценните неща на тоя свят. За това си струва при всяка глътка въздух и вода да благодарим на Аллах. Освен това оручът ни напомня за безбройните дарове на Аллах, с които ни е наградил. А когато си представим как в някои страни на света хората са гладни и лишени от глътка чиста вода, ще оценим още повече даровете, с които сме възнаградени.

Естествено спазването на оруча не означава само въздържание от ядене и пиене. Има и редица други обстоятелства, с които трябва да се съобразяваме – изискванията да не причиняваме злини на други, да не говорим непристойни думи, да не лъжем, да не злословим за някого и други. Всъщност това са изискванията, които всеки мюсюлманин трябва да спазва винаги.

Да, оручът ни въздържа от лоши постъпки. Всъщност рамазанът ни подтиква да се замислим как да бъдем по-добри мюсюлмани. Всички прекрасни постъпки през този месец би трябвало да ги показваме и през останалите месеци на годината. Чувствителността, която излъчваме през рамазана, трябва да проявяваме винаги. Месец рамазан е този, през който усилено се чете Коран. През него се отбелязва нощта кадир, която се смята за поблагодатна от хиляда месеца и през която е започнало низпосланието на Корана. Именно за това заслужава да се чете повече Коран през този месец. Ако заделите известно време за изучаването на Корана, ще бъдете достойно възнаградени. Онези от вас, които не знаят да четат Корана, могат да го научат през рамазана, а тези, които знаят – да изпълнят хатим.

Друга прекрасна особеност на месец рамазан е чувството, което изпитваме всички заедно. Съвместните ифтари в семействата, поканите към роднини, съседи, познати и приятели в тях, съвместните теравих намази са все от този род...

Рамазанът през пролетта има особена красота. Колко прекрасно е през този месец, когато природата се събужда за нов живот да се споделя възторга от съвместното изпълнение на намазите с познати и непознати хора...

Единствено нежеланата страна на месец рамазан е, че бързо отминава. С последните теравих намази ни наляга чувството, че се разделяме с някой скъп приятел. Но остава утехата, че настъпват дните на байрама. Аллах иска от нас през месеца да спазваме оруча, а накрая да празнуваме байрама. Колко прекрасно нещо е да изживееш радостта от изпълнението на дълга през целия месец и да изживееш благополучието и възторга от посрещането на байрама...

Затова нека да ви е честит байрама! Нека да донесе на нас, на родината ни и на целия ислямски свят само красота, щастие и радост!

МИНАРЕТАТА

ОТ КОИТО ПО ПЕТ ПЪТИ НА ДЕН НИ ПРИЗОВАВАТ ЗА ИБАДЕТ

Когато си представим някой ислямски град, там непременно трябва да присъстват тънките и стройни силуети на минаретата. Те се извисяват от най-видната точка на града в пълна хармония с околността. Те са важни не само с това, че отразяват същността на епохата, в която са изградени, но с времето са се превърнали във важен елемент на джамиите още от началото на ислямската история.

На арабски името «минаре» произлиза от думата «менаре», което означава «място на сиянието». Първото минаре, известно в историята е построено от египетския валия Меслеме по времето на управлението на емевиите в град Фустат /старото Кайро/ на джамията Амр б. Ас. /673 г. н.е./ След тази дата, в зависимост от климата, архитектурния и художествения стил на всеки регион и епоха са били изграждани минарета главно от камък, тухли и дървен материал. Докато в Северна Африка, Андалузия и Сирия предпочитали четириъгълните тела на минаретата във вид на кули, а на изток – заоблените, с тънки снаги минарета.

През вековете минаретата са били разполагани на различните страни на джамиите, което се дължи главно на търсенето на подходящо място за целта. Османците не бързали с определянето на мястото на минаретата, а са обръщали внимание на формата, на съотношението му с джамията и мястото. Така например общо взето тези изисквания били постигнати при градежа на Мурадие джамия в Едирне /1425 -26 г./, но продължили и по-късно през годините.

С изграждането на джамията с трите шерефета в Едирне, минаретата вече получили своите места. Тя е първата турска джамия, при която се издигат четири минарета. По височината им, наличието по три шерефета на всяко минаре и отделни подходи към всяко тяло, са първите образци на турската архитектура.

През XVI. век великият архитект Мимар Синан вече започнал да не разглежда като отделни градежи минаретата, а в хармония и в съотношението им с големината и височината на джамията, като внимавал главният градеж да не остава на заден план, а да ги обхваща като солиден строеж. Със своето ново местоположение минаретата се възприемали като обединителен, свързващ елемент между джамията и двора ѝ. Благодарение на тази хармония минаретата намерили своята съразмерна височина – джамията оставала на преден план, а минаретата – място, откъдето по пет пъти на ден мюсюлманите се призовават на ибадет вече били оформен комплекс, символ на успеха на ислямската архитектура.

Този възход, който започвал с градежа на Сюлеймание достига връхната си точка

със Селимие, които са оказали своето влияние върху работата при изграждането на следващите джамии на другите архитекти. Днес джамията Султан Ахмед с шестте си минарета, извисяващи се като истинско творение на изкуството и архитектурата, са вдъхновени и изградени от Седфкяр Мехмед ага, ученик и последовател на Мимар Синан.

В класическата османска архитектура минаретата се намират главно откъм северната страна на джамията или от дясната страна на входа, вътре в сградата или пък на някой ъгъл в двора. Но има и минарета, които са разположени откъм лявата страна, както е при джамията Соколлу Мехмед паша.

Когато се загледаме в творбите на Мимар Синан, ще видим, че той не си е поставял за цел да изгради особено тънки минарета, защото според него представата за минарето трябва да е в съответствие и хармония както само по себе си, така и с кубето на джамията.

Минаретата на джамията Йени Валиде в Юскюдар, изградени през 1710 г. са последни образци, в които са спазени тези изисквания. Особено след средата на XVIII. век минаретата ги изграждали по възможност тънки, заоблени и стройни. Пример в това отношение са тези на джамиите Нусретие и Безмиалем султан.

Другото, което трябва да се знае за минаретата е, че в джамиите, посветени на султаните, има най-малко по две минарета. Днес, когато видим джамия, изградена в османско време с две или повече минарета, веднага се досещаме, че са изградени или по поръчка на някой падишах или на представител на султанското семейство.

Такива джамии се наричат «селятин джамилери» - султански джамии.

Първата такава джамия в Истанбул е Ая София, която е църква, превърната в джамия и на която първото минаре било изработено от дърво.

Джамията Селимие отдалеч изглежда да е с две, а отблизо с четири минарета.

Във втората столица на Османската държава, която се намирала на пътя на керваните, които пътували на изток, султан Селим II решил да изгради комплекс - кюллие от обществени сгради. Когато трябвало да се вземе решение къде да бъде разположен комплексът, архитектът на тогавашното време Синан предпочел хълма в центъра на града, откъдето се виждал целия град. И джамията била издигната там с всичките й

пристройки. Ето защо пристигащите отдалеч виждали двете минарета на джамията, но когато се приближавали по-близо до нея, забелязвали, че са четири.

МИНАРЕТАТА ПО СВЕТА

В различните региони на ислямската география са изграждани различни по вид и големина минарета. Така например, джамията в Самара - Ирак, изградена от аббасидския халиф Мютевеккил през 647-852 г., за да кланят намаз войсковите съединения, представлява най-голямата джамия в света. Нейното минаре е високо 52 и широко 33 метра. Тя се изкачва като безконечник от външната страна. Подобни минарета се наричат «малвие».

През 724 г. емевиите са изградили джамията Сиди укбе в Кайраван - Тунис. Това е с най-старото минаре в африканския континент. По тези места минаретата ги наричат «савма».

Джамията Ибни Толун в Кайро - Египет, е изградена през IX. век от синовете на Толун и е най-старата джамия в Египет. Нейното минаре прилича на това на джамията в Самара, но е изградено от варовик.

Улу джами в Дженне - Мали, е най-голямата джамия в света, изградена от тухли, издигната през XIII. век. Построените с материали, характерни за Западна Африка минарета от външната страна са зазидани с палмови клони, които при необходимост служат за скеле за ремонти.

Джамията Кутуб минар в Делхи - Индия е построена и като паметник на победата през 1199 г. от Кутбеддин Айбек и има най-високото минаре в света, изградено с тухли.

Кулата Бурана в Баласагун - Киргизстан, е минаре, построено от караханлиите през XI. век. То било използвано и като наблюдателна кула. Всички минарета, които караханлиите са съзиждали, са от същия тип.

Минарето на джамията Кутлуг Тимур в Юргенч -Узбекистан е най-високото в Средна Азия, изградено през XIV век.

Минарето на джамията Хасан в Казабланка - Мароко е довършено през 1993 г. и е с най-високо минаре в света – 210 метра.

Аали минаре в Исфахан - Иран е изградено през XII. век от селджуките. След като тюрките са опитвали различни по вид минарета, селджуките в Иран са възприели дългите тънки и заоблени форми, които отговаряли на естетическия им вкус. Понастоящем в Иран се срещат много подобни образци на селджукските минарета.

Улу джамията в Халеп - Сирия е изградена по поръчение на зенгиите през 1090-1094 г. Сирия е страната на четириъгълните кули - минарета.

В Анадола също така се срещат интересни и разнообразни минарета. Сред тях можем да споменем минарето на Улу джамия в Сиирт на Ийвели джами в Анталия, изградено отделно от сградата на джамията като самостоятелен паметник, наподобяващ турските кули - минарета.

Минарето на Йешил джамия е един от първите образци на османската архитектура. Изградено е от тухли и фаянсови блокчета. То е продължение на селджукската традиция в архитектурата.

Минарето на Тимурташ джамия в Бурса е единственото изградено върху шадраван. Повечето от минаретата в Бурса са били украсени с цветни фаянсови блокчета, но са разрушени по време на земетресението през 1855 г.

Четирите минарета на джамията Сюлеймание в Истанбул имат 10 шерефета, които напомнят за десетия падишах Сюлейман хан – Законодателя.

ОСНОВИТЕ НА МИНАРЕТАТА НА АЯ СОФИЯ СА ПОЛОЖЕНИ ПРЕДИ ЗАВЛАДЯВАНЕТО НА ГРАДА

Ая София както виждаме в сегашния й вид много пъти след строителството си е претърпявала сериозни разрушения и всеки път е бил ремонтиран. Според информацията, която дава в прочутия си пътепис Евлия Челеби Ая София също така пострадала при поредното земетресение няколко години преди завладяването на Истанбул. Фатих султан Мехмед хан изпратил архитекта Али Неджар, който бил изградил Улуджами в Бурса и Ески джами в Едирне да ремонтира Ая София. Той не само отремонтирал Ая София, но положил и основите на минаретата, които щели да се издигат край нея след завладяването на града.

След завладяването на Истанбул Ая София бива основно отремонтирана и превърната в джамия. Върху основите, които архитект Али Неджар е положил, Фатих султан Мехмед наредил отначало да се изгради дървено, а впоследствие тухлено минаре с шерефе.

Второто минаре било изградено по време на султан Баязид II, а последните две минарета са издигнати по време на султан Селим II и Мурад II под ръководството на Мимар Синан.

МИНАРЕТАТА НА МЕСДЖИДИ ХАРАМ, ОСТАНАЛИ В ИСТОРИЯТА

Макар да е известно, че в ислямската география минарета при джамия или месджид за пръв път да е изградено по времето на управлението на емевиите, то няма информация дали по това време е издигнато минаре при Месджиди харам. При управлението на аббасидите и мамлюците броят на минаретата при Хареми шериф достига до пет, а по време на управлението на османците се изравнява с броя на тавафите като са имали различни наименования.

Седемте исторически минарета, благодарение на различните ремонти и подобрения които са претърпявали са оцелели до последната епоха на османците. След тях на мястото на премахнатите предишни минарета са изправени ъгловати минарета с по две шерефета. Към седемте минарета са прибавили още две с височина 89 метра и техният брой достигнал 9. Дълго време при управлението на османците по пет пъти на ден от тях се известявал езан. Когато главният муеззин на Хареми шериф започвал езана от минарето Бабю-л умре, след него подемали другите муеззини и заедно допълвали езана.

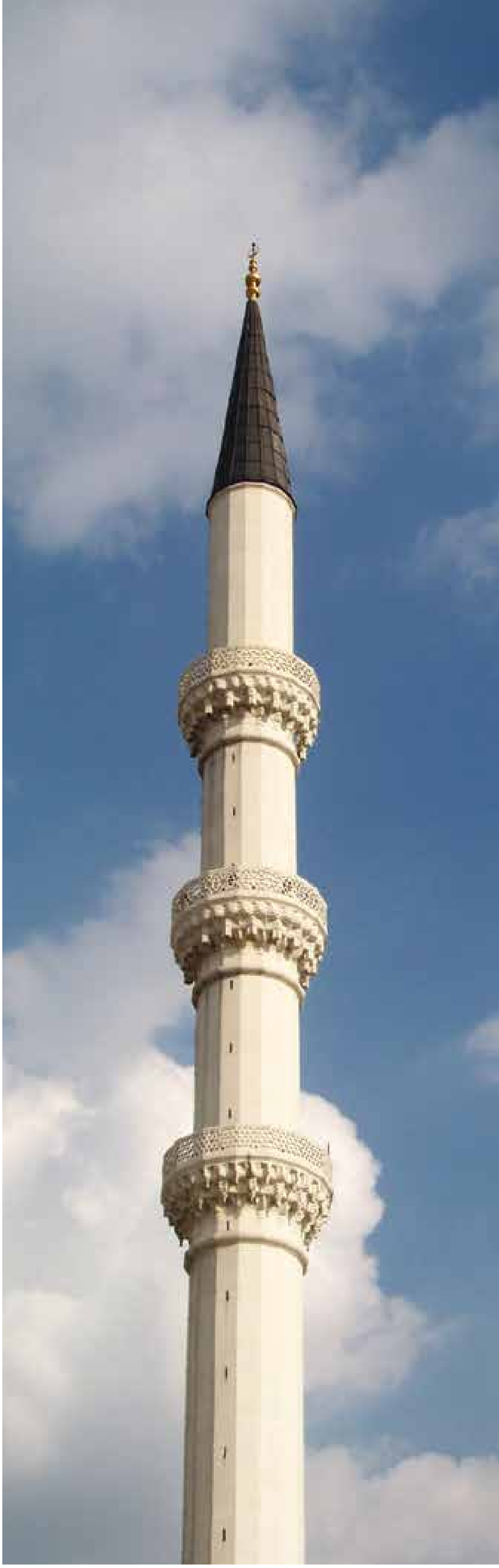

СМЪРТТА НА ХЗ. ФАТИМА

Джихан АКТАШ

Смъртта винаги е очаквана... Да се откъснеш от света докато все още си жив в него. Въпреки онова, което постигнали Али, Хасан и Хюсеин; въпреки всичките приятели, близки и познати, привързали се към нея с обич и уважение, тя, Хз. Фатима очаквала смъртта. Тя знаела, че скоро ще умре. Това знаела от баща си Пратеника на Аллах, който я известил за това. Знаела и от вътрешно чувство, което идвало от дълбините на душата. Топяла се като свещ, който излъчва последните си светлинни отблясъци на тези, които пожелаваха, изцеждаше се, свършваше... Отвърнала се от всякакви блага на тоя свят и се обърнала натам, към истинския и вечен живот и копнеела за нея, за истинската си родина. Интересът и връзките на Хз. Фатима с този свят подир смъртта на баща й бил минимален, едва забележим.

Децата й били още малки. Единият на седем, а другият на осем години. Щяха да останат и кой знае какво щеше да ги сполети тези невинни, очакващи любов и грижи дечица. Кой ли щеше да ги залъгва тях, внуците на Пейгамбера после ще ги предаде и ще им обърне гръб и ще се превърне в убиец, който ще подготви смъртта им. Нима Хз. Фатима не мислела за всичко това? Естествено е, че мислела... Но знаела, че както баща й благовестил, тя щяла да бъде първата, която ще се срещне с него в Отвъдния свят. Защото и тя като баща си

знаела, че всички, които са родени на тоя свят са като пътници, които са отседнали под сянката на едно дърво да си отдъхнат и после ще си тръгнат...

С това съзнание тя се подготвяла за смъртта си. Тя, дъщерята на Пейгамбера, се готвела за смъртта и посрещала с радост и много естествено деня, в който ще се прероди. Тя не гледаше на смъртта като някакво бедствие, като край на всичко. Това нейно състояние постепенно се сливаше с все по-гаснещото й тяло и тя го усещаше. Впрочем напоследък приближените показвали все по-нарастващ интерес и старание към Хз. Фатима.

Знае се, че през това време я посетил Хз. Ебу Бекир, въпреки някаква обида заради земя.

В едно друго предание се говори за третия ден, вторник, на месец рамазан. Свечерявало се, но някаква видима промяна в положението й не се забелязвало. Тя се заела да подготвя софрата за ифтар както винаги го е правила с финес, замислена и мила, след което изпратила съпруга и децата си на месджида. През това време са пристигнали още гости. Тя ги помолила да бъде извинена, че ще трябва да се изкъпе и да се почисти, а те се чудели защо. Защото Фатима винаги си е била чиста и прелестна. Въпреки това тя се изкъпала, преоблякла се като булка, като че ли ще тръгне на някакъв далечен път. В очите й се четяло някакъв потаен израз. Тя отново дошла и седнала при гостите си като по устните й тритаяла едва забележима усмивка и продължавала да разговаря с тях. После изведнъж им рекла: «Аз умирам!»И се обърнала към Юммю Селма: «Сега ще умра. Нека никой да не ме изкъпе. Аз току що се изкъпах. Да не ме обвиват с покров, защото се облякох с чисти дрехи. Само едно ще ви помоля: Нека да ме положат в гроба

ми нощем както направиха с Расулюллах.» Когато изричала тези последни думи тя сложила дясната си длан под бузата и леко се излегнала върху чистата постеля, която била застлала малко преди това с поглед обърнат към къблето.

Според друго едно предание, тя се обърнала към съпруга си Хз. Али и рекла: «Я, Али! Вземи и ме пренеси в гроба без да докосне някой друг и ме погреби в гробищата «Бааки».

Така се осъществило благовестието на Пейгамбера ни. Скоро след неговата смърт Хз. Фатима тихо, кротко, без шум и неочаквано се преселила в Отвъдния свят. Било е през 11-та година от Преселението, вторник, трети ден, привечер от месец рамазан.

След смъртта на Хз. Фатима Пръв узнава вестта за смъртта ѝ Хз. Али, след него синовете ѝ Хасан и Хюсеин. Хз. Али не споделил с никой друг нейната смърт. Никой освен членовете на семейството ѝ не знаел за смъртта ѝ. Било е нощ и Хз. Али я взел и погребал в гробищата Бааки. Твърди се, че са я погребали съпругът ѝ Хз. Али, Аббас и Фадл б. Аббас. След нейната смърт други живи деца на нашия Пейгамбер не са останали, родът му продължил чрез внуците му Хз. Хасан и Хз. Хюсеин.

Съществува предание, че когато чула за нейната смърт Хз. Аише изтичала в дома на Хз. Али, но Есма бинти Юмейе не я допуснала да влезе вътре. След като Хз. Ебу Бекир узнал за тази забрана, на него му казали: «Приживе Хз. Фатима завещала това!» По такъв начин завета ѝ бил изпълнен и сияйното ѝ тяло било държано далеч от очи. След като приключили с подготовката, тя била закарана в гробищата. Осъществяването на това благовестие на Пейгамбера ни оказало силно въздействие върху всички, които узнали за нейната смърт. Сега вече е било налице още един факт в защита на ислямския известител в подкрепа на неговото дело.

ДА ЗАПОЧНЕМ С „БИСМИЛЛЯХ”...

Ислямската цивилизация има специални кодове, ключове като освидетелстването на единството на Аллах и пророчеството на Мухаммед (с.а.с.), резюмирано в израза „келиме-и шехадет”, призоваването за молитвата намаз наричано „езан”, призивът към мир, съдържащ се в поздрава „селям” и др.

„Бесмеле”то е един от тези кодове. Тоест изричане на името на Аллах при започване на някаква работа, захващане на нещо винаги със споменаване с език и от сърце святото име на Всевишния Създател. Точно така, както покойният Сюлейман Челеби с поетично вдъхновение е описал дълбоките си чувства в редовете на своята неувяхваща поема „Мевлид-и шериф”, увековечаща обичта към последния Аллахов Пратеник Мухаммед (с.а.с.):

„Да споменем първо името Аллахово
за всеки Негов раб е задължение това
Кой спомене първо името Аллахово
всяко дело за него Аллах улеснява”

При започване на някакво дело споменаването на името на Всевишния Аллах, който ни е сътворил от нищото и дарявайки ни с безброй блага, ни е пуснал на земната сцена, за да изживеем този преходен живот, е израз признателност, преданост, познаване на своите възможности, незабравяне на мястото откъдето идваме и определяне на посоката накъдето се движим. Това е постъпване със съзнанието на един индивид принадлежащ към голямата ислямска цивилизация. Несъмнено, постъпването по този начин се възнаграждава многократно от Всевишния Аллах, тъй като Той прави две крачки към този който е направил една крачка към Него; онзи, който е дал едничко, Прещедрия го дарява с десет, дори седемстотин и повече... Този, който спомене святото име на Аллах в началото на словото или делото си, владетелят на всичко живо и неживо Всемогъщият Аллах го дарява с безброй блага и го предпазва от множество беди. Той го предпазва от лъжата, предпазва го от думи и обещания, които ще му тежат и не ще може да ги изпълни, улеснява му делата, подобрява резултатите на това, което върши, дори и да изгуби и да му се навреди, Аллах ги превръща в хаир/добро.

Авторът на поемата Мевлид е изразил в горецитираните редове задължителността, ползата и печалбата, която ще се получи от споменаването на Аллаховото име при всяко начинание, т.е. да се изрече „бесмеле”, да се каже „бисмиллях”, което накратко означава „В името на Аллах”. Поради което, осъзнавайки стойността на този израз, и ние отваряме нашата вратичка с „ключа бисмиллях”.

Същевременно не забравяме следните слова на любимия ни пророк Хазрети Мухаммед: „Всяко дело, което е подето без бесмеле, без споменаване на Аллаховото име, остава без резултат и берекет.”

С пожелание за влияние на думите ни, берекет на делата ни, откриване на добрините и премахване на злините първо казвам „бисмиллях” и ви поздравявам с най-мирния поздрав „селям”, който е едно от имената на нашия Създател.

„ШЮКЮР"А УВЕЛИЧАВА БЛАГАТА НИ

Рашит ФЕТХРАХМАНОВ

Аллах Теаля ни дарил с безброй блага. Дори тогава, когато ни се струва, че Всевишния ни е забравил или намалил благата за нас, те многократно надвишават отнетата от нас част. Даже онези раби на Аллах, лишени от крака и ръце се радват на живота, постигат успехи и изразяват своята благодарност на Създателя.

Нека тук да си спомним за световно известния Ники Вуйчич, 32-годишния мъж, който страдал от тежка наследствена болест, в резултат на който се лишил от четирите си крайници.

Въпреки всичко той се научил да ходи, да плува, да кара ски, да владее компютъра, да пише и да смята и да се радва, че Аллах е дал възможност на човека да преодолее всякакви трудности. В същото време здрави, пълноценни мъже не могат да направят една десета част от това, което Вуйчич може и губят своите позиции в живота.

Жизнерадостни и доволни от своите дадености хора, по правило леко посрещат перипетиите на живота и със своя безкраен оптимизъм вървят срещу бурите и с помощта на Аллах и благодарение на предопределението те достигат такива върхове, че мнозина простосмъртни ги гледат с удивление и възхищение! И то ненапразно.

Нека тук да отбележим следното: Какъвто и да е бил, човек няма право да отправя претенции към Аллах. Позицията на раба не му дава такава възможност, да укорява и да наказва. Това са права на Всевишния. Със своите безкрайни жалби заради съдбата си, недоволни хора пристъпват допустимите граници като подлагат своя живот на безброй мъки. Неблагодарността в никакъв случай не помага на човека, а само утежнява положението на раба, поради което от тази гледна точка жалбата от съдбата е безсмислена и вредна, дори пагубна.

Всевишния Аллах, Този, Който е сътворил целия този свят, хората и джиновете, повелил те да бъдат благодарни за всичките тези блага, които ние получаваме от Него: «И споменавайте Ме, за да ви споменавам и Аз и благодарете Ми и не Ме отхвърляйте!» /ел-Бакара, 152/ „Правеха за него те каквото пожелае, и изваяния, и блюда колкото басейни, и закрепени котли, о, рода на Дауд, служете /на Аллах/ с признателност! Малцина от Моите раби са признателни» /Себа, 13/ Затова прославяй името на своя Господар. /ел-Вакиа, 74/. „И кажи: „Слава на Аллах, Който не се е добивал със син и не е имал помощник заради безсилие. И Го прославяй с възвеличаване!» «И дадохме на Лукман мъдрост: «Бъди признателен на Аллах. Който е признателен,

за себе си е признателен. А който е неблагодарен, Аллах е над всяка нужда, всеславен». /Лукман, 12/

Тези айети ясно ни посочват, че благодарността е шериатско изискване; Всичките блага и дарования са изпитания за нас. Този, който е повярвал, постигнал и разбрал всичко, това не ще изпита наказанието на Аллах, и ще постигне Неговата награда. «За какво Аллах да ви измъчва, ако сте признателни и вярващи? Аллах е признателен, всезнаещ». / ен-Ниса, 14-7/ „Един, който имаше знание от Писанието, рече: „Аз ще ти го донеса, преди да мигнеш с око! И когато /Сюлейман/ видя трона при себе си, рече: «Това е от благодатта на моя Аллах, за да ме изпита дали съм признателен, или неблагодарен. Който е признателен, той е признателен за себе си. А който е неблагодарен моят Рабби е над всяка нужда, прещедър". / ен-Немл, 40/

Да изразява своята похвала и благодарност на Всевишния- са черти присъщи на истинския вярващ. Силните личности прославят името на Всевишния даже в онези моменти, когато грижите на живота следват една след друга; мъката от загубата и лишенията изглеждат непосилни. Споменаването на Всевишния и похвалата за Него, ни дават сили, тъй като при всяко положение те са смирени и покорни на своя Рабби. Наградата за такова поведение е голяма, но заслужаващите такава награда са малко. Нашият Пейгамбер ни повелил: «В Съдния ден ще бъде провъзгласено: «Станете вие, които благодарихте на Аллах при всяко положение. И ще станат тогава онези, хора, и за тях ще се развее знаме, под което те ще влязат в рая».

А неблагодарността е качество, което се порицава от Аллах Теаля и представлява свойство на невярващия. Сатана отклонява хората от правия път със своите интриги и коварни замисли. Ето какво казва Иблис, когато дискутира със Всевишния: „Затова, че Ти ме погуби, ще ги дебна по Твоя прав път. После ще идвам при тях и отпред, и отзад, и от дясно, и от ляво и ще откриеш, че повечето са неблагодарни». /ел-Араф, 16-17/ Когато поеме по стъпките на сатаната, Адемовият потомък забравя Аллах, губи чувството за благодарност, в душата му се зараждат най- тежките чувства: смут, побъркване и тъга. Всевишния Аллах обещава: „А който се отдръпва от Моето напомняне, за него има живот в лишения и сляп ще го подкараме в Деня на пробуждането". /Та-Ха, 124/ Целия набор от отрицателни чувства, които не напускат душите на забравилите истинския Благодетел, ние виждаме в днешно време, а сюжетите и конфликтите в художествените произведения илюстрират именно това състояние на хората. Несметните богатства, отличното здраве не помагат и тревогата никога не напуска неблагодарните души.

Добрият успех на двата свята, обещан от Всевишния е гарантиран само на благодарните хора: «И прогласи вашия Създател: «Ако сте признателни, Аз непременно ще ви надбавя. Ако сте неблагодарни, мъчението Ми е сурово". /Ибрахим, 7/

Много интересен е факта, че дори много немюсюлмани са разбрали това като психолози, бизнесмени, автори на книги за постигане на светските блага, които много често съветват подчинени да бъдат благодарни. Чувството за благодарност изпълва сърцата с щастие, открива нови възможности за постигане на блага и те ги постигат. А това е също така обещание на Всевишния: «Нито един човек няма да умре без позволението на Аллах и определения от Него срок. Този, който пожелава своето възнаграждение в своя земен живот, Ние ще му го дадем. А този, който пожелае своето възнаграждение в бъдещия си живот, щ му го дадем тогава. Ние ще възнаградим онези, които Ни благодарят».

За вярващия раб е поскъпо неговото възнаграждение в бъдещия му живот. Но все пак благата на близкия му живот човек постига без особени усилия. Дори тогава, когато той не се стремял към тях.

Такава е волята на Всевишния. Но ние, Неговите раби трябва да проявяваме благодарност за дадените ни блага и да възхваляваме Всевишния дори в най-трудните ситуации. Ние трябва точно да знаем как да благодарим на Всевишния. Умните мъже посочват пет начина за изразяване на благодарността: Подчинение на Аллах, любов към Аллах, признание, че Той е дал тези блага, да Го възхваляваме и да не използваме Неговите блага против Него. Нека се научим да благодарим на Създателя, тъй като от това зависи нашето щастие на този и отвъдния свят.

РАМАЗАНСКИ РЕЧНИК

Ромейса КЪЛЪЧ

РАМАЗАН. Месец рамазан е деветия месец от мюсюлманския календар «хиджра“ и последният от трите свещени месеци, известен като „владетеля на единайсетте месеца». През този месец е започнало низпосланието на Коран-и Керим. Той е единствения месец, чието име ясно се посочва в Корана. През него се чества Нощта кадир, която се окачествява като найблагодатния от хиляда други месеци. През този месец се изпълнява ибадета оруч. Пак през този месец се изплаща фитре, кланят се теравих намаз. Севаба, който се получава от изпълнението на тези ибадети през месец рамазана е многократно повече.

ОРУЧА представлява ибадет, при който човек се самолишава от храна, пиене и други неща, които нарушават оруча от ранни зори до залез слънце с намерение да служи на Аллах. Хз. Пейгамбера ни в един от своите хадиси повелява: «Който с вяра и надежда, че ще получи своето възнаграждение единствено от Аллах, спазва своя оруч през рамазана, прощават му се всички предишни прегрешения.

САХУР е храната, която се приема преди имсака. В хадисите се изтъква, че храненето сахур непосредствено преди времето за имсак е по-разумно. В един друг хадис се повелява: «Хранете се при сахур, защото в него се крие благодат». Нашият Пейгамбер (с.а.с.), придавал голямо значение на храненето сахур и е препоръчвал да се изпълнява дори да е с глътка вода. Тъй като човек, който става с цел да приеме храната сахур, се приема, че е заявил своето намерение за оруч.

ИМСАК е времето, когато приключва сахура и започва оруча. От този момент нататък човек започва да си налага отдалечаване от хранене, пиене и останалите забрани. Времето за имсак започва след зазоряване и сутрешния езан. През това време приключва сахура, спира се храненето и пиенето. В хадисите се препоръчва сахура да се яде малко преди имсак. Само че когато се изпитва колебание дали е настъпило време за имсак, по-добре е да не се консумира и пие нещо.

МУКАБЕЛЕ означава колективно четене на Корана всеки ден по малко в джамия или на друго място с цел цялостното му изчитане.

Четенето при мукабеле се извършва главно през трите свещени месеци и особено през месец рамазан. Та това едно четене допринася за поправяне на вероятно допусканите грешки при четенето на четеца и на слушателите. В основата на тази традиция лежи факта, че Джебраил (а.с.) всяка вечер посещавал Пейгамбера ни и заедно са четели и повтаряли низпосланите дотогава айети. По-късно този обичай е бил

възприет от мюсюлманите и се утвърдил като традиция, която е жива и днес. Джебраил /а.с./ и Пейгамбера ни са провели два пъти мукабеле при последния рамазан на Пейгамбера ни.

ИФТАР означава приключване на оруча за деня. Времето за ифтар започва със залязването на слънцето и зова на мюеззина. От този момент нататък лицето, което е пазело оруч може да се храни и да пие. Като да върши и другите неща, от които се въздържал докато е бил с оруч. Както в хадисите се препоръчва забавянето на яденето на сахура, така пък се препоръчва при ифтара да се побърза. Нашият Пейгамбер лично е прилагал тази своя препоръка като извършвал ифтара си преди вечерния намаз с малко вода и няколко фурми. От друга страна е известно, че молитвите, които се четат по време на ифтара са най-подходящите за приемане от страна на Аллах.

ФИТРЕ е дарение, което трябва да изплащат мюсюлманите, доживели до Рамазан байрам и които притежават известно количество стока извън необходимите за посрещане на личните му необходимости и за онези лица, за които е длъжен да се грижи. Дарението фитре трябва най-малко да бъде колкото е необходима храната на човек за един ден. Хз. Пейгамбера ни препоръчва фитрето да се дава през първия ден на Рамазан байрам между часовете за сутрешен и празничен намаз, каквато практика е следвал той самия. Освен това фитре може да се дарява всеки ден след навлизане на месец рамазан.

ТЕРАВИХ е името на намазите, които се изпълняват през целия месец рамазан вечер между ятсъ намазъ и витир намазъ. Теравих намазъ може да се кланя както сам вкъщи, така и с джемаата в джамията. Той е сред най-строго оценяваните сюннети на Хз. Пейгамбера ни. Относно достойнствата на този ибадет Пейгамбера ни повелил следното: «Който вярвайки и надявайки се за отплата единствено от Аллах кланя теравих намаз му се прощават миналите грехове». Теравих намазите се изпълняват предимно в двайсет рекята, но могат да бъдат изпълнени и в осем рекята. Теравих намазъ се изпълняват като след два или четири рекята се отдава поздрав. През годините са навлезли и обичаи след отдаването на поздравите да се четат части от Корана. Хз. Пейгамбера ни наричал този ибадет «рамазан намазъ“. Речниковото значение на самата дума „теравих“ произлиза от формата за множествено число от арабската дума «тервиха“, която означава отдъхване, успокояване. Тъй като Пейгамбера ни по време на изпълнението на този намаз, след всеки четири рекята си почивал и отдъхвал известно време. Оттам се утвърдило и името на този вид намаз.

МАХИЯ се наричат светлинните лозунги или рисунките, които се опъват между две минарета на джамиите. Обичаят да се палят кандила през светите дни и нощи съществува открай време в мюсюлманските страни. Единствено обичая на светлинни лозунги и рисунки между две минарета на джамията го има само при османците. Този обичай е възникнал в Истанбул по причина, че тук са издигнати по поръчение на султаните джамии с по две, четири или шест минарета, каквито са Сюлеймание, Султан Ахмед, джамията Фатих. Минаретата на тези джамии дават възможност между тях да се опъват такива светлинни надписи или рисунки. Съществува предание, че първата махия е опъната на Сюлеймание от Хафъз Кефеви. Този обичай съществува и в днешно време.

ИТИКАФ означава усамотение за известно време в изпълнение на даден ибадет в дадена джамия, в която се изпълняват петкратни намази с джемаат. По време на итикаф, човекът избягва безсмислените разговори, особено лошите думи; прекарва времето си в изпълнение на намази, четене на Коран-и Керим, в молитви или четене на рели-

гиозна литература. Хз. Аише отбелязва, че нашият Пейгамбер от преселението си в Медина до смъртта си прекарвал в итикаф последните десет дена от месец рамазан. Ето защо от сюннета е през последните десет дена на месец рамазан да се усамотява в итикаф.

ХИЛЯЛ. Според мюсюлманския календар всеки месец започва с появата на месечината на небето и свършва пак с появяването отново на месечината. Хилялът, който е служел за означаване на времето особено при някои ибадети има важно значение главно през рамазана с оглед определяне на началото и края на месеца. В своите хадиси Пейгамбера ни е повелил: «Аллах Теаля определи месечините като мерки за времето. Ето защо когато видите хиляла, започнете оруча, а когато отново го видите, извършете ифтар.“ И „Когато видите хилял, започнете оруча, когато повторно го видите - празнувайте!“Ако небето е облачно, то изпълнете тридесет дена от месеца, в който сте“.

БИЕНЕ НА ТЪПАН. Едно от най-прекрасните неща през рамазана е семейното ставане за сахур. Но често хората се затрудняват да се събудят. При такива случаи в помощ ни се притичват тъпанарите. Окачили тъпаните на рамо, те вървят по улицата, бият тъпана и събуждат хората. На два пъти през месеца обикалят от дом на дом и събират своето възнаграждение като пеят характерни за рамазана четиристишия като: «Бесмелейле чъктъм йола, селям вердим саа, сола. А, беним ааларъм, рамазан мубарек ола!“ (С бесмеле поех пътя, отдадох поздрав наляво и надясно. Господа мои, да ви е честит рамазана!»)

МЮСЮЛМАНСКИЯТ КАЛЕНДАР. Всяка година месец рамазан настъпва с 10 дена по-рано. Тъй като месец рамазан е от лунните месеци, то той се определя според хиджри или мюсюлманския календар. Началото и края на лунните месеци се определят според движението на луната. Между слънчевата и лунната година има 10 дена разлика, поради което месец рамазан всяка година настъпва 10 дена по-рано. По този начин всеки човек през живота си посреща рамазана и през лятото и през зимата. Но рамазана е прекрасен през всеки сезон!

НОЩТА КАДИР е онази нощ, за която в Коран-и Керим е повелено, че е по-благодатна, отколкото хиляда месеци». През тази нощ е започнало низпосланието на айетите на Корана. За това големи са достойнствата на ибадетите, извършвани през тази нощ. Тя е скрита от Аллах Теаля. Съществуват свещени хадиси, които съветват тя да се търси в единичните нощи през последното десетдневие на рамазана. По-важното е всяка вечер от рамазана да се прекарва в ибадети както през Нощта кадир като се изпълняват намази и се чете Коран.

БАЙРАМИТЕ са дни, които се честват всеобщо поради религиозните или националните си особености и важности. В исляма са определени два празника: Рамазан и Курбан байрамъ. След като Хз. Пейгамбера ни се преселва в Медина, видял, че тамошното население чества два празника, останали от иранците, след което повелил: «Аллах промени тези два дена за вас с други още по-достойни. Рова са Курбан и Рамазан байрамъ“. Така започнало честването на мюсюлманските празници - байрамите.

ОТКУПВАНЕТО НА ОРУЧА е обичай, при който се откупувал оруча на децата. След първия цялостен оруч на даденo дете, вкъщи баба му, дядо му, родителите и съседите му се събирали и са искали да откупят оруча му като при този случай възрастните го дарявали с различни подаръци и джобни пари. Този, който поднасял най-скъп подарък, той успявал да «откупи» първия му оруч. По такъв приятен начин децата бивали поощрявани да пазят оруч.

ДИШ ХАККЪ е обичай, който напоследък е позабравен, но в предишни времена този приятен обичай се прилагал много. Когато някои хора бивали поканени специално на ифтар в даден дом, тук им се поднасяли специални дарове. Това се наричало «диш кирасъ“ - откуп за зъбите. Този обичай, който незаслужено бива оклеветен у нас, изисквал домакинът след гощавката да поднася дарове на гостите в знак на уважение. Те от своя страна си тръгвали със задоволство за вкъщи.

НАЙ-ДОБРАТА ЗАЩИТА НА ЧОВЕКА

Много често виждаме по колите на млади мъже талисмани с надписи с името на Аллах и Неговия Пратеник Мухаммед /с.а.с./, айети от Свещения Коран, молитви дуа и клетвните слова. Някои от мюсюлманите отиват при тези, които разчитат арабския текст да ги помолят да напишат някоя дуа или да препишат някой айет от Корана, за да ги носят като муска със себе си.

Всички тези неща уж са призвани да защитават вкъщи, на път, а, други са универсални - за постигане на благополучие в живота. Допринасят ли някаква полза тези «предпазни» неща на мюсюлманите и ако допринасят, какво именно?

За съжаление мнозина мюсюлмани днес не съблюдават ислямските практики, т.е. не кланят намаз, не спазват оруч през рамазана, не съблюдават роднинските връзки, не се хранят с позволени от религията храни и т.н. Същевременно обаче за да се защитят от негативните неща, от беди, опасности и злини, търсят близостта на Аллах, Неговата милост.

Та нали е много по-лесно веднъж в годината да се отиде до джамията и да се остави там някаква милостиня и в замяна да се получи дуа, с която всичките прегрешения ще се заличат и проблемите ще свършат. Или пък като окачат талисманите в колите си, ще се предпазят от пътно-транспортни произшествия или пък като ги вземат със себе си на изпит ще изкарат добра бележка.

... И БЛАГОВЕСТВАЙ ТЪРПЕЛИВИТЕ, КОИТО, ЩОМ БЕДА ГИ СПОЛЕТИ, КАЗВАТ: "НИЕ НА АЛЛАХ ПРИНАДЛЕЖИМ И ПРИ НЕГО СЕ ЗАВРЪЩАМЕ." (ЕЛ-БАКАРА, 155-156)

Както много пъти сме изтъквали, Аллах е Всезнаещ, Всемогъщ и Милостив, поради което ние стопроцентово можем да бъдем уверени, че Той ни вижда, чува и винаги и във всичко може да ни помогне! В 186-и айет на сура Бакара на Корана е повелено: «И когато Моите раби те питат за Мен - Аз съм наблизо, откликвам на зова на зовящия, когато

Ме позоват. Нека и те Ми откликнат, и нека вярват в Мен, за да се напътят!»

Как ние можем да получим Неговата помощ и милост? Можем ли ние да се ограничим само с окачване на талисмани и муски по себе си?

Какво можем да направим ние повече и по-добре за себе си, за своето семейство?

Най-простото и ефективно средство за хората това е да изречем вълшебната формула «Бисмилляхиррахман ирра-хим!» И при ежедневната си работа - приготвяне на храната, при хранене, при влизане и излизане от къщи, при започване на някаква работа, четене, качване в колата, потегляне и т.н. Тогава за своите обикновени дела човек получава възнаграждение в този и в бъдещия си живот. Това е най-лесния начин да заслужите благоволението на Всевишния.

Друг начин за получаване на Аллаховата милост и Неговото възнаграждение е да се храним с позволени храни. Нека да напомним тук, че употребата на алкохол, цигари, свинско, мърша, откраднати храни или закупени с нечестно спечелени пари и др. са забранени.

Ние обаче не бива да забравяме за едни други тънкости в живота. В наше време по магазините може да се намерят доста хелял продукти.. Често мюсюлманите не обръщат внимание на сладкарските продукции и не гледат съдържанието на етикета, независимо, че там се срещат желатини, алкохолни и животински компоненти.

За човек, който желае неговите молби и желания да бъдат приети от Всевишния - е важно да се облича по позволения начин, да се грижи за външната и вътрешната си чистота и от химическа гледна точка да не съдържа забранени «харам» вещества.

Следващото важно условие за постигане на Аллаховите блага на двата свята представлява изпълнението на намазите, което е първото задължение на всеки мюсюлманин през целия му живот.

По думите на Джабир, достигнали до нас, Аллаховия Пратеник /с.а.с./ е повелил: «Петкратната молитва е подобна на пълноводна река, която тече пред вратите на всеки от нас и можете да се къпете в нея по пет пъти на ден». /Муслим/.

Някои мюсюлмани твърдят, че нямат възможност да кланят намаз като се оправдават с липса на време - много работа, учене, грижи и умора, поради което те не могат да заделят по 10 минути на всеки намаз, а за телевизора и за компютъра намират време. Други пък се оплакват, че здравето им не позволява или че не могат да запомнят сурите от Корана, макар че научно е доказано, че четенето на Корана и изпълнението на намазите укрепват паметта.

А колко приятели и познати и другари имат практикуващите мюсюлмани у нас? Ние все по-рядко се срещаме едни с други, все по-рядко се обръщаме за съвети и помощи.

Струва си да пожелаете и да се обърнете пряко към своя Аллах, да заявите своето намерение за това, и тогава ще почувствате щастие, душевна лекота, сладост от изпълнението на намазите. И ще ви се иска с пълно гърло да извикате колко здравословни и радостно е да се кланят намазите и всеки от нас да се научи на това... Тогава и време ще се намери в плътния работен график и възможност за кратко прекъсване на работата.

Изпълнявайки намазите си човек защитава себе си, своето семейство от всякакви злини / от хора, от джинове, шейтани/, неприятности, беди и опасности и по волята на Аллах може да получи големи награди за тези свои дела.

Завършвайки тези наши размишления ще напомним, че слава на Аллах, че има такива месеци през които можем многократно да увеличим своето благосъстояние, да укрепим здравето си и да заздравим роднинските си връзки и други наши дела. Става въпрос за месеците реджеб, шабан и рамазан и свързания с хадж месец.

Много е важно предварително морално да се настроим за посрещане на месец рамазан. Макар че някои хора отново ще намерят оправдания за себе си, за да не изпълняват своите задължения - нямат време, страх, че нямат да могат да устоят на това изпитание и т.н.

Естествено можем да окачваме в колите си и вкъщи мюсюлмански талисмани, но единствено с цел да ни напомнят за Аллах и да се обръщаме към Него. Така че кой талисман е по-добър от разбирането за Всевишния Аллах по всяко време, навсякъде и при всички позволени случаи? Аллах Теаля в Корана ни повелява: «Зовете Ме!» и Аз ще ви откликна!» (Мюмин, 60)

ИМАМ ЗАВЕДЕ ДЕЦА НА МЕЖДУНАРОДЕН ТУРНИР

Имамът от Рудозем Хайри Шерифов заведе детския отбор на Рудозем за участие в международен турнир „Проспорт Арайвълс ИДИ къп" във Велико Търново.

Той е единственият имам у нас, с лиценз за треньор по футбол от 2011г. и освен, че служи в джамията в родопския град, активно тренира децата.

В дните от 12 до 17 май родените през 2003 г. хлапета ще мерят сили в надпреварите в старопрестолния град.

„Общото между спорта и религията е, че и двете учат на здравословен начин на живот, на хармония между душа и тяло. Футболът се грижи за здравето на физическото ни тяло, а религията – за здравето на душата", коментира имамът треньор. След като взема лиценза от БФС получава той поема тренировките на първите момчета в новоучредения клуб „Палас", носещ старото име на Рудозем. Децата с мерак да ритат обаче непрекъснато нарастват, клубът наема нови треньори, а мюсюлманският духовник, завършил в Саудитска Арабия, става председател на клуба. Сега под негово ръководство тренират деца от 80 до 120 деца годишно, сред тях и хлапета от Гоце Делчев и Ардино. Част от малките футболисти следват напътствията на Шерифов и в организираните в джамията Коран курсове.

„Три години детския отбор е безапелационен първенец в Смолян, имаме и трето място в зона Пловдив през миналата година, където мерим сили с „Ботев", „Локо" и „Спартак". За 4-годишната си история сме спечелили над 15 купи, сред които и отличия от международни турнири", обяснява се имамът.

При юношите старша възраст останаха само два футболни отбора в област Смолян – „Палас"/Рудозем/ и „Родопа" /Смолян/, уточняват от ОС на БФС в Смолян.

СмолянБГвести.нет

ДА НЕ ЗАБРАВЯМЕ ПОКОЙНИЦИТЕ СИ

В наше време се разпространяват слухове, че четенето на Коран, посветен на покойниците не достига до тях и те нямат никаква полза. За това, когато посещаваме траурни церемонии, не чуваме да се чете Корана, тъй като се смятало за нововъведение, заблуда и т.н. Всъщност това твърдение е неправилно.

Подобно мнение споделят последователите на ваххабизма. Ала самият Мухаммед ибн Абдулваххаб не се изказвал против четенето на Корана за починалите, напротив, разрешавал го. В своята книга, озаглавена «Ахкям таманни ал-мевт“ на 75-а страница той предава няколко хадиса на Пейгамбера ни, в които се изтъква, че починалият има полза от четенето на Коран-и Керим. В своите фетви Ибн Теймийе твърди, че наградата за четенето на Коран достига до него по волята на Всевишния.

Ханбелийската школа разяснява по-подробно този въпрос. Привържениците на забраната на четенето на Корана

твърдят, че те са последователи на този мезхеб. В тяхна книга обаче пише: „Възнаграждението за всяко богослужение, което извършват мюсюлманите може да бъде посветено на друг събрат мюсюлманин, независимо дали той е жив или мъртъв и това ще донесе полза».

Съмнения по този въпрос възникнали поради неправилното разбиране на думите на Пейгамбера ни /с.а.с./, който твърди: „Когато почине някой човек, прекъсват се неговите дейности освен следните три неща: постоянната милостиня, знанията, от които получават полза други хора и праведният син, който ще се моли за него. Това е достоверен хадис. И все пак ние погрешно възприемаме хадиса.

В него става въпрос за деянията на починалия. А що се отнася до деянията на живия човек, то в този хадис не се споменава за тях.

Нека сега да приведем пример с непрекъснатата милостиня: Даден човек е поставил в джамията хладилник, от който хората пият вода, а той получава възнаграждение за това. Праведният син се моли за своите родители, тъй като те са били причина той да се роди на този свят. А ако някой друг човек се моли за него, ще стигне ли до мъртвеца неговото възнаграждение? или не? Това са деянията на друг човек, а не на сина му. Но никой не отрича, че такава една молба ще достави полза на покойника. Или знанията, от които получават полза други хора, а автора своето възнаграждение получава по волята на Аллах.

Тук обаче става въпрос за деянията на починалия. А това,

което се отнася до деянията на живите, които те посвещават на починалите, то за това до нас не са достигнали забрани или свидетелство за ползата, която получават мъртвите. Но напротив, наградата за четене на Коран достига до починалия.

В един хадис, в който става въпрос за извършване на хадж за друг човек, се казва следното: «Когато Пейгамбера ни попитал: А кой е този друг човек?» Лицето отговорило: «Той ми е брат, който умря преди да може да извърши хадж. Тогава Пейгамбера ни попитал: «А ти ходил ли си на хадж за твоя сметка?» Мъжът отвърнал: «Не!» Тогава Пейгамбера ни допълнил: «Първо извърши хадж за себе си, а след това ще извършиш и за брат си!»

Следователно цитирания хадис потвърждава, че деянията на другите извършени в името на починалите и наградата за тях достигат до тях и привнасят полза. А що се отнася до починалия, то неговите деяния се прекратяват освен онези, които изхождат от следните три източника: непрекъсващата милостиня, знанията, от които другите получават полза и праведният син, който ще се моли за родителите си.

Що се отнася до съмненията за ползата от Корана, който се чете в името на починалите, твърдението, че това деяние е забранено и че се отнася до религията на Всевишния Аллах са странни твърдения. Достоверно е потвърдено от Сюннета и Пратеника на Аллах с неговите думи: «Първо извърши хадж за себе си /сиреч, чети първо за себе си!/, а след това извърши хадж за другите.

Все пак Всевишния Аллах знае най-добре.

С ХАТИМ-ТЪРЖЕСТВО БЕШЕ ОТКРИТА НОВАТА ДЖАМИЯ В КЪСАК

Новата джамия в с. Късак, общ. Доспат беше официално открита на 17 май т. г. от Главния мюфтия на Република България д-р Мустафа Хаджи. Само в рамките на една година, с дарения изцяло от местното население и с доброволен труд, на мястото на старата джамия жителите на селото издигнаха нов и модерен молитвен дом. Новата джамия, която разполага с учебен корпус, голяма молитвена зала, кухня със столова и помощни помещения вече ще посреща всички нужди в организацията на религиозния живот на мюсюлманите от с. Късак. Събитието се превърна в двоен празник, тъй като 41 деца от селото направиха първия прочит на Свещения Коран в живота си. Децата рецитираха знамения от Корана наизуст, разясняваха тяхното значение на български език и отправиха поучителни наставления към хората, с които разчувстваха всички присъстващи.

Събитието, което се състоя на площада пред джамията събра над 3000 души от община Доспат и съседните общини. Официални гости на тържеството бяха Главния мюфтия на Република България д-р Мустафа Хаджи, зам.-главния мюфтия Бирали Бирали, Районния мюфтия на София Мустафа Избищали, Районния мюфтия на Пазарджик Абдуллах Салих, Районния мюфтия на Благоевград Айдън Мухаммед, съдомакинът на тържеството – Районния мюфтия на Смолян Неджми Дъбов и официални гости.

В своето приветствено слово Районният мюфтия на Смолян поздрави жителите на с. Късак за тяхната инициативност и постоянство при строежа на джамията. Той припомни основната функция на джамията като средище за решаване на духовните въпроси. „Истинската украса на джамиите са хората и именно децата, направили хатим са перлите на тази джамия, които в годините напред ще растат”, каза мюфтията и заключи, че инициативността и енергията на жителите на с. Късак са пример, който трябва да бъде последван и в други места в страната.

Главният мюфтия разясни отговорността на мюсюлманите за запазването и развитието на ислямската религия и изрази своето задоволство, че освен материалната страна в този процес, изразяваща се в изграждането на новата джамия, жителите на Късак са изградили и нейният духовен облик чрез обучението на подрастващите мюсюлмани. Той насърчи младите да продължават образованието си в различни области на обществения живот, но най-важното е те да бъдат добри мюсюлмани и отговорни граждани на страната.

СЕМИНАР ЗА ЗАБАВНО ОБУЧЕНИЕ ПО РЕЛИГИОЗНИТЕ ПРЕДМЕТИ

Отдел „Образование“ към Главно мюфтийство организира семинар от 01 до 03.05.2015 г. в СОДУ – Момчилград на тема „Забавно обучение по религия“. Участваха 40 преподаватели преподаващи религиозни предмети в СОДУ, учители по „Религия-ислям“ и преподаватели от летните и годишни Коран курсове. В семинара гостуваха лектори от Р. Турция прилагащи различни иновативни игри и забавни провокиращи методи споделиха своят опит и на практика се изиграха примерни игри, които може да се приложат в процеса на обучение. Целта на семинара е да се повиши интереса на децата към религиозните дисциплини и привлече вниманието и преподаде материала по най-забавния начин. Всеки от участниците се включи активно, накрая се сподели опит от практиката на преподаватели в Средните ни духовни училища и предмета „Религия-Ислям“.

УЧЕНИЦИТЕ, ИЗУЧАВАЩИ „РЕЛИГИЯ-ИСЛЯМ” В ЧЕПИНЦИ БЯХА НА ЕКСКУРЗИЯ В ЗЛАТОГРАД

Осемдесет са учениците, изучаващи предмета „Религия-Ислям” в СОУ „Христо Ботев” – с. Чепинци през настоящата учебна година. За всички тях от Мюсюлманско настоятелство с. Чепинци и преподавателя по предмета Асан Метевски беше организирана екскурзия до гр. Златоград на 09.05.2015 г. Учениците посетиха новата джамия в Златоград, Стария град, Етнографския музей и други културно-исторически обекти, където обогатиха своите познания за историята и традициите в Родопския край. Мюсюлманското настоятелство в с. Чепинци всяка година подкрепя учениците, които изучават предмета „Религия-Ислям” в местното училище, като им организира екскурзии и други спортни и забавни мероприятия. Припомняме, че Кампанията за популяризирането на предмета „Религия-Ислям” в държавните училища продължава, като заявления за учебната 2015/2016 г. се подават до директора на съответното училище до 31.05.2015 г.